

SEKSUAL POLITIK

10 Årg.
NR 2 1982
Kr 20

SM

Kvinders vilkår

Den erotiske krig

Homosexualitet og fascisme

SEKSUAL POLITIK

- s. 3 leder
- s. 4 Min onkel
- s. 8 Homoseksualitet og fascisme
- s. 10 Det er samspillet der er det vigtigste
- s. 14 Den erotiske krig
- s. 17 På rekreation fra det forjættede land
- s. 18 Erfaringer om mandens elende og styrke
- s. 21 Hurra for et hæfte
- s. 24 Nattesnak
- s. 26 Kvinders vilkår
- s. 32 Debat
- s. 33 Bøsser og børn på ø-lejr
- s. 34 Anmeldelser

REDAKTION & LAY-OUT

Dorthe Rasmussen (ansv)
Kurt Overaa
Anne-Birthe Juhl Hansen
Klaus Hansen
Inger Cotsantoni
Morten Haahr

POSTBOX I023
I007 KØBENHAVN K
KONTAKT-TLF: 01-8I2II6

GIRO: 7 25 II I4

ABONNEMENT: 60 KR

For- og bagside:
Peter Olsen

Medvirkende v. Lay-out:
Kit Mosegård Bruun
Peter Olsen

Rødstrømperne
Kvindehuset, Gothersgade 37
1123 København K
Tlf. 01-142804
Introduktion: Kontakt kontoret

Lesbisk Bevægelse
Kvindehuset, Gothersgade 37
1123 København K
Tlf. 01-142804

Grevinde Danners Stiftelse
Nansensgade 1
1366 København K
Tlf. 01-147484

Kvindehuset
Havnegade 22
8000 Århus C
06-125447

Forbundet af 1948
Landsfor. for bøsser og
lesbiske
Knabrostræde 3
Postbox 1023
1007 København K
Tlf. 01-131948

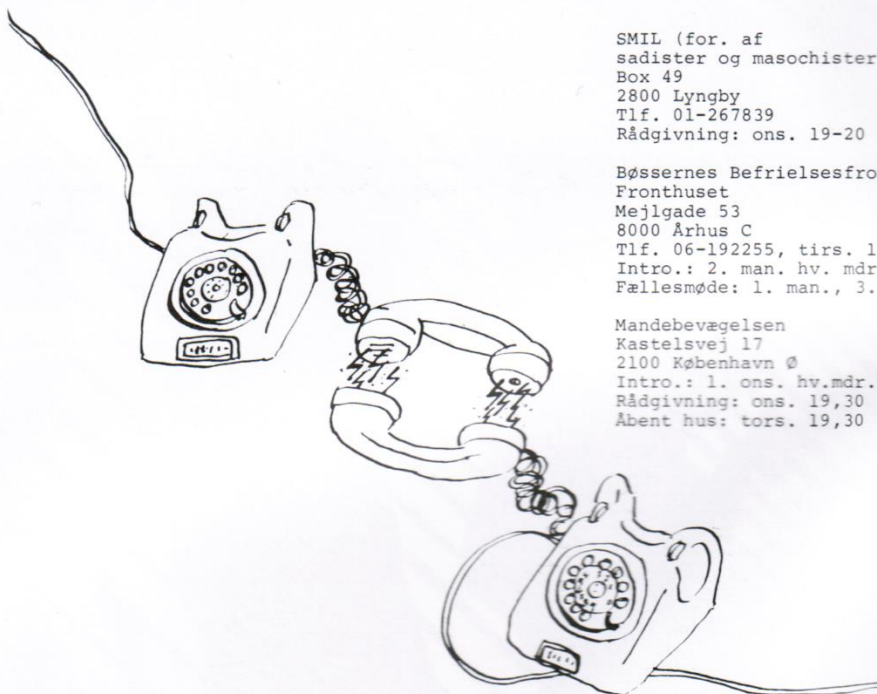
Faglig Ligestillingsgruppe
for bøsser og lesbiske
Postbox 1023
1007 København K

Bøssernes Befrielsesfront
Bøssehuset, Karlsvognen
Christiania
1407 København K

SMIL (for. af
sadister og masochister)
Box 49
2800 Lyngby
Tlf. 01-267839
Rådgivning: ons. 19-20

Bøssernes Befrielsesfront
Fronthuset
Mejlgade 53
8000 Århus C
Tlf. 06-192255, tirs. 18-19
Intro.: 2. man. hv. mdr.
Fællesmøde: 1. man., 3. tirs.

Mandebevægelsen
Kastelsvej 17
2100 København Ø
Intro.: 1. ons. hv. mdr. 19,30
Rådgivning: ons. 19,30
Åbent hus: tors. 19,30

TRYK: Eks-skolen
SATS: Lillian Pedersen
LAY-OUT: Barfodsformidlingen

At kvinder lægges for had, er ikke noget nyt.

I dette nummer af bladet er det særlig bemærkelsesværdigt, hvorledes mænd beskriver sig selv som ofre såvel for deres mødre som deres partnere. I artiklen 'Min onkel' er det helt klart moderens fornægtelse af sønnens seksualitet, som får afgørende konsekvenser for hans forhold til sin egen krop såvel som forholdet til det modsatte køn, og Niels Peter Aggers digt er i sandhed ikke nogen hyldest til kvinden. Det er bl.a. et opgør med kvindebevidste kvinder, som tør handle.

I den nye kvindebevægelses første faser gav kvindernes underlegne stilling sig udslag i kraftige angreb på det patriarkalske system og på mændene i særdeleshed. Men sideløbende opbyggede kvinderne en større og større følelse af autonomi af eget kvindevær, hvor kvindelige værdier fik en øget værdi i kvindernes bevidsthed.

Når 'Min onkel' kan berette om moderens destruktion og fornægtelse af sønnens seksualitet, er det udtryk for moderens egen seksualangst. Når Agger i sit digt angriber kvinder, kan dette sammenlignes med kvinders opgør med mænd i kvindebevægelsens første faser. Men som det også fremgår, er digtet et forsøg på at opbygge en mandeautonomi, hvor mandlige værdier ikke blot skal forkastes over én kam. Agger slutter med "Det er i børnenes øjne, at vi skal lære vejen. Ikke i kvindernes." Det må hænges sammen med, at kvinderne har været de toneangivende i kønskampen. Nu er turen åbenbart kommet til de frelsende børn.

At mænd har følt det uhyre vigtigt at undertrykke kvinder, fremgår med uhyggelig klarhed i artiklen 'Kvinders vilkår'. Dette behov går igen, når man ser på heksefølgelserne i middelalderen. Heksene blev udryddet. Senere opstod hekse i litteratur og billedkunst som *symbol*, altså til at anskueliggøre visse egenskaber og kræfter. Når mænd i dag føler deres identitet truet — som det fremgår af den nye mandelitteratur generelt — hænger det måske sammen med, at hekse nu ikke længere blot er symbol, men rent faktisk igen findes i kød og blod, og at de har slået sig ned iblandt os.

Redaktionen

MIN ONKEL

optugtelsen vandt over naturen

Da min onkel døde efterlod han sig bl.a. een ting til mig, nemlig en kommode. Han skrev altid meget, derfor var skufferne fulde af breve, optegnelser, dagbøger m.v.

Udadtil var min onkel en afholdt, men lukket mand. Mange kvinder sværmede for ham, men han gik for at være uopnåelig. Senere viste det sig at han levede hele sit liv uden at "kende" en kvinde.

I andres øjne fremstod han som en der levede op til datidens mandeideal. Bag sin barske og effektive facade var han dog følelsesmæssig blufærdig.

Da jeg var barn stod han for mig som noget ganske særligt. Det var altid spændende når han kom på besøg, idet jeg aldrig vidste hvad der ville ske. Vi tog tit på fisketure eller reparerede hans gamle motorcykel.

Al den opmærksomhed min far aldrig viste mig, fik jeg til overmål af min onkel. Havde jeg problemer kunne jeg altid komme til ham. Min onkel var i det hele taget dygtig til at hjælpe mennesker i nød, især når det gjaldt praktiske/intellektuelle anliggender. Men på det følelsesmæssige område og i forhold "valgte" han at være tilskuer og iagttager til livets begivenheder.

Jeg blev født i 1908 som den ældste af 5 søskende. Vi var 4 drenge og 1 pige. Vi er alle født og opvokset i en provinsby.

Mor blev født i 1884. Hun havde 4 brodre og 3 søstre. Hendes forældre var ifølge det, som blev fortalt mig, og det indtryk jeg selv havde fået, meget religiøse, hvor lydighed og kristentro var fremtrædende krav.

Far var officer. Det medførte, at han i flere uger ad gangen var væk fra hjemmet, til militærøvelser m.v. Desuden var han en ivrig skytte og deltog i mange skyttestævner. Han vandt mange præmier der. Det var meget sjældent at han ofrede sig for sin familie ved f.eks. at gå en tur med os. Han foretrak skyttestævnerne og omgangen med skyttekammeraterne. Her blev der drukket brændevin, hvad der var en absolut forbandelse for min mor, der hadede den slags. Hendes svigerfar drak sig fra hus og hjem, så hun havde fået skræk for alkohol'en.

Skolegangen

Jeg begyndte tidligt i skolen, vel 6 år gammel. Da jeg endnu ikke var tilstrækkelig moden, havde jeg vanskeligt ved at følge

med. Dette havde tilfølge, at jeg i 5. klasse "dumpede" og måtte gå et år om. Jeg skammede mig over det.

Fra folkeskolen har jeg også en bitter erindring om en uretfærdig afstraffelse. Midt i timen udbrød læreren pludselig: "Niels skal sidde over i dag". Jeg husker ikke længere arten af den forseelse, som jeg angiveligt havde begået. Måske havde jeg været urolig eller gjort et eller andet af bagatelmæssig art.

Sammenlignet med mine skolekammerater var jeg ikke bare jævnyrdig med dem fysisk. Jeg blev anset for at være stærk og indlod mig i slåskamp med de bedste.

Økonomiske problemer

Fars økonomi var mindre god. Lomme penge var et ukendt begreb for os børn. Jeg husker, at jeg, når far var bortrejst, forsynede mig med skillemont i mors dragkiste. Penge som far havde overladt hende til husholdningsudgifter m.v. Så smed jeg pengene ud af køkkenvinduet og krøb senere ud og samlede dem op. Disse penge benyttede jeg til at gå i kinematograf for, og til at købe chokolade og bolcher.

Jeg har senere været plaget af megen dårlig samvittighed p.g.a. disse pengetyverier. Det var vældig simpelt gjort, syntes jeg. Jeg fik religiøse skrulper, fordi jeg var en "synder". Senere — i voksen alder — har jeg tilstået dem overfor far og betalt de stjålne beløb tilbage med renter.

Den dybere psykologiske årsag har antagelig været trangen til at hævde mig overfor mine kammerater. Måske ville jeg købe mig venskab eller kammeratskab eller kompensere en mindreværdsfølelse, som allerede dengang var under udvikling.

Forholdet mellem mor og far

Forholdet mellem mor og far var aldrig godt. De gav aldrig udtryk for at de elskede hinanden, idet de aldrig udvekslede kærtegn eller omhedsfølelse overfor hinanden. Mor måtte tigge om husholdningspenge hver dag. Hun misbilligede i høj grad, at han lod sig forlede til at drive spekulationer under den 1. verdenskrig — en spekulation som til sidst gik galt og medførte at det hus, som han ejede og boede i, blev taget af kreditorerne. Vi måtte midlertidigt flytte som lejere til et hus, der lå udenfor bygrænsen.

Far lod ofte mor og os børn være alene. Han interesserede sig for at skyde og kunne godt lide en dram. Mor misbilligede det i højeste grad. Hun havde set alkoholen's forbandelser og var meget nervøs og påpasselig med, at far ikke skulle drikke for meget, når han deltog i skyttefester eller andet selskab. Hun forsøgte efter bedste evne at afholde far fra at deltage i sådanne fester, da hun havde dårlige erfaringer, når det gjaldt fars afholdenhed.

Overfor os børn gav mor tydeligt udtryk for sin stilling til alkohol og religionen. Ja, religion. Far interesserede sig ikke for kristendom eller religion. Det gjorde derimod mor, således at også religionen blev noget, der fjernede dem fra hinanden.

Dette at far og mor ikke havde fælles interesser og ikke var glade for hinanden, smittede af på mig og mine søskende. Selvfølgelig var de gode mod os og ville os det kun godt. Far lavede bl.a. legetøj til mig og et skrin, hvor jeg kunne opbevare

mit legetøj.

På mit spørgsmål om, hvor menneskene kom fra, oplyste mine forældre, at de kom fra Tyskland. Hvis man skrev derned efter en bror eller søster, kunne man få det. Jeg sagde, at jeg gerne ville have en bror. Ønsket blev opfyldt ved at min mor fødte et barn, det var i 1916, at Jens blev født. Jeg var meget glad for ham. Jeg husker, at jeg stadig havde trang til at kysse ham. Det gjorde jeg så. Min mor derimod kyssede jeg aldrig. Jeg blev ved med at kysse min yngste bror i så lang tid, at han eller jeg folte os for store til at tidssætte med at give hinanden kærtgen.

Min religiøse opdragelse

Som jeg tidligere har nævnt var mor opdraget i et kristent hjem. Da hun selv havde fået en streng og kristelig opdragelse, ønskede hun at overføre denne på sine børn. Det gjaldt for menneskene at finde Frelsens og Nådens vej og bøje os for Ham, som gav sit liv på korset for alle mennesker. Jeg behøver ikke at gå i detaljer om al den kristendomssnak, som min mor i alle år fra jeg var lille har indprentet mig i hjemmet. Gud den almægtige styrer menneskenes færden. Til Ham skal vi vende os, når vi kommer i vanskeligheder. Hun krævede, at vi ikke skulle spise før borbønnen var læst. Efter måltidet skulle takkebønnen læses, sådan som hun selv havde lært det i sit gudfrygtige og kristne hjem. Hvis vi begyndte at spise uden at have læst borbønnen, måtte jeg høre følgende:

"Hvor uden bøn til bordet går

Han er en hund og æsel lig

Han kommer ej til himmerig".

For at jeg og mine søskende skulle blive bevaret fra verdens synd og fristelser, blev vi sendt i søndagsskole. Jeg husker, at jeg hver søndag var i søndagsskole dels i kirken, dels i Frelsens Hørs lokaler. Dette foregik fra jeg var 8 til 15-års alderen.

Det er klart, at jeg som følge af denne religionsforstyrrelse og den kristne påvirkning fik yderligere sjælekvaler. Jeg mente, jeg var en syndig sjæl som fattedes Guds nåde og var dømt til evig fortabelse hos Satan, hvor der var "gråd og tænders gnidsel" under evig pine.

Synd og skyld

Jeg tænker her på de forannævnte pengetyverier, som jeg vanemæssigt foretog hos mor og far, og som jeg godt vidste var synd. Min skyld- og syndserkendelse var stor, men jeg vovede ikke at tilstå. Hvis jeg gjorde det, ville der vanke prygl. Ja prygl, det er et trist kapitel. Jeg tænker med gru og rædsel på alle de gange jeg fik ris i den bare ende. Det var altid mor, som foretog afstraffelsen. Disse omgange med birkeris var den rene mishandling. Jeg husker, at jeg græd og bønfaldt om at måtte slippe, samtidig med at jeg lovede, at jeg "aldrig skulle gøre det mere". Men hvad var det, som jeg havde gjort, som skulle berettige til disse mishandlinger? Havde jeg snavset den nye bluse til, eller revet hul i bukserne? Det har sikkert været noget bagatelagtigt, som ikke burde medføre den slags ydmygende afstraffelse.

Følgen af de ovenfor nævnte samvittigheds kvaler var angst og frygt. Jeg var altid bange for at gå ned i kælderen for at hente et eller andet. For i kælderen var der mørkt. Og der kunne Satan stå på lur og tage mig.

Oppe i stuen var rullegardinet rødt. Der så jeg ved flere anledninger meget tydeligt en stor kedel med ild under. Fra ilden steg røg op, og så var der en del djævle, som stod rundt omkring gryden. Jeg identificerede mig med den, der var kvalificeret til at steges i gryden. Jeg tog øjnene væk fra gardinet en stund, idet jeg håbede, at det bare var fantasi eller indbildning. Jeg husker, at jeg også gik ud i køkkenet og efter en stunds forløb kom ind i stuen igen. Figurerne stod stadigvæk på det røde gardin. Jeg blev bange, men skjulte angsten og vovede selvfølgelig ikke at røbe for nogen, hvad der viste sig for mig på gardinerne.

En anden gang lå jeg i min seng i soveværelset. Lyset var tændt, men gardinet ikke rullet ned. Pludselig viste der sig i eller udenfor vinduet et eller to "dodngehoveder". Jeg blev meget bange og kaldte på mor. Hun kom og trak gardinet ned og slukkede lyset.

Angst for straf

Jeg husker et forår hvor jeg skulle svide noget tørt græs af i nærheden af, hvor jeg boede. Også nogle andre børn var tilstede. Jeg magtede ikke at slukke ilden, og den spredte sig over et større område. Jeg var meget fortvivlet og løb bort fra stedet. Jeg vovede ikke at gå hjem. Jeg var bange for at smage birkeriset af min mor. Jeg bad i min fortvivlelse til Gud om, at han måtte hjælpe, så ilden blev slukket. Mit ønske blev opfyldt, idet jeg på afstand kunne se at nogle voksne fik slukket ilden. Nogen større skade var heldigvis ikke sket.

Da jeg sent ud på aftenen omsider nåede hjem var mor meget vred. Jeg faldt på knæ foran hende, græd og bad om at slippe for at få birkeriset, samtidig med at jeg lovede, at jeg aldrig i fremtiden ville gøre det igen. Og forunderligt nok viste mor tolerance. Jeg slap for at få birkeris.

Mors formaninger

En anden ting er, at mor i sin religiøsitet og i sine formaninger og bestræbelser på at få mig til at blive et "Guds" barn havde held med sig. I 12-13 års alderen blev jeg frelst. Jeg folte en virkelig ro og fred i mit sind, som jeg vanskeligt kan beskrive. Denne salige tilstand varede i en dag eller to. Da blev den brudt ved at "verden" igen fik fat i mig. En af de andre elever viste mig en illustreret bog, som fangede min interesse i den grad, at "frelsen" kom mig mere på afstand.

Under arbejdet med at underkue og undertrykke min egen trang til selvudfoldelse og til at finde et naturligt adfærdsmønster — påduttede mor mig til stadighed det livsmønster og det adfærdsmønster, som hun havde idealiseret. Ud fra sit kristne livssyn formanede hun mig altid til aldrig at bande. (Du skal ikke misbruge Herren din Guds navn. Thi Herren, osv. Det andet Bud), aldrig at lyve, aldrig at ryge, aldrig at gå i biografen, aldrig at drikke øl, vin eller brændevin, aldrig at spille kort, osv. Alt dette var synd og stridende imod Guds vilje. Når det gjaldt kortspil så kunne dette til nød tillades, hvis det var legetøjskort, men aldrig med rigtige kort. Jeg ville nødig gøre noget som stred imod mors vilje. Da ville hun blive bedrovet, og jeg var jo afhængig af og glad for min mor — trods birkeris og mishandling. Jeg satte min ære i at være en sød og artig dreng ved at underkue oppositionstrangen og ved at handle i samsvare med mors ønske og vilje.

Jeg husker, at mor under besøg af slægtninge, pralede af mig, idet hun sagde: Ja, Niels er en lydlig og artig dreng. Jeg folte mig vel noget smigret over disse anerkendende ord.

Jeg havde legekammerater, altså kammerater, men ikke veninder. Jeg har, når jeg tænker tilbage, fået det indtryk, at det var meget magtpåliggende for min mor, at jeg i så lang tid som muligt blev holdt væk fra kvinder og den synd og elendighed, som kunne følge med kvindebekendtskaber.

Da jeg var i 10-12 års alderen fortalte mor mig, hvad der var den største synd i verden. Den største og alvorligste synd var, at en kvinde gav sit legeme til en mand — — drev hor. "For den slags synd gives der hos Vor Herre ingen forladelse eller tilgivelse". Sådanne kvinder blev forøvrigt mærket af synden ved sit udseende, idet de blev tidligt gamle, sagde mor. Jeg må indrømme, at jeg ikke rigtigt forstod, hvad mor mente med hor. Hovedsagen var imidlertid for mig — — sådan som jeg opfattede mors formaninger — — at kvinder generelt set var farlige. Dem måtte man holde sig væk fra. Ja mor ville mig kun vel her i livet. Hun havde erfaring i livets skole og ønskede selvfølgelig at hendes kære barn i størst mulig udstrækning skulle skånes fra livets fristelser.

Denne nævnte indstilling overfor det andet køn medførte, at jeg aldrig legede med piger og selvfølgelig aldrig spadserede med dem. Jeg idealiserede efterhånden denne indstilling og var stolt over den.

Kontakt med piger

Da jeg gik i 5. eller 6. klasse i folkeskolen blev jeg forelsket. Pigen var jævnaldrende og gik i samme skole. Jeg syntes, hun var meget smuk. Hun havde mørke, kønne øjne og mørkt hår. Jeg beundrede hende. Men vovede ikke at tale til hende. Men een gang fik jeg anledning til at gøre det. Det var om sommeren, da jeg lugede ugræs i min skolehave. Da kom hun hen til mig og hjalp mig med at luge. Jeg kunne vældig godt lide at være i nærheden af hende.

Senere stod jeg ved min cykel på fortovet nede i byen. Da kom hun gående. Da hun skulle passere det sted, jeg befandt mig, så hun imidlertid ind i udstillingsvinduet. Det var som om hun ville undgå at hilse på mig eller give til kende, at hun havde set mig. Jeg følte mig såret og krænket over dette.

Det var først i 15-16 års alderen, at jeg gik ved siden af en jævnaldrende kvinde. Dette skete i min hjemby, da det faldt sig sådan, at jeg skulle gå fra mit hjem til byen en tur. Det samme skulle hun. For ikke at vække opsigt med en alt for ekcentrisk optræden, tvang jeg mig da til at gå ved siden af hende på den fælles vejstrækning.

Blufærdighed

Da jeg i 16 års alderen gik i 1.g. var jeg så uheldig at få mit ene knæ ud af led. Jeg fik vand i knæet og blev sengeliggende i flere uger. På sygehuset var mor med mig

inde på stuen. Jeg følte det meget pinligt, da hun så mig helt nøgen. Ligeledes var det pinligt, da en sygeplejerske tog temperatur i rectum.

Den gode søn

Jeg måtte i denne tid ofte følge med mor i kirken og på religiøse opbyggelsesmøder i Indremissionens forsamlingslokale. Jeg syntes at jeg ikke kunne demonstrere min manglende lyst eller interesse i forhold til religionen ved at nægte at gå med hende. Da far ikke var interesseret i at gå med hende på religiøse møder, måtte jeg som den lydige og fromme søn, jeg var, ofre mig. Jeg tror ikke, at hun overfor mine tre brødre og min søster i samme grad insisterede på, at de skulle gå med hende til møderne.

I gymnasiet var der en lærer, der var kristen. Han inviterede tre af os i klassen til en bibelstudiegruppe med andagt bag efter. Af en eller anden grund kom jeg med, skønt jeg ikke var kristen, og disse timer var nærmest en plage for mig. Forklaringen kan måske søges i det forhold, at jeg ikke havde nogen fællesskabsfølelse med de øvrige elever i klassen — herunder pigerne, som jeg ikke havde nogen omgang med. Jeg stod ligesom helt udenfor — havde sat mig mellem 2 stole.

Danse kunne jeg ikke. Dette var jo synd og Satans værk. Men for min søster lykkedes det at blive elev af en danseskole. Fest og deltagelse i danseaftener lå på

en måde udenfor min interessesfære. Dog deltog jeg i nogle af møderne i Gymnasieforbundet, men der var hverken fest eller dans.

Jeg var en enspænder. På en tur til en anden by mødte jeg på gaden en pige fra min skole. Jeg gik imidlertid stift forbi hende — uden at hilse og uden at tale med hende. Årsagen hertil er vel, at jeg ikke var opdraget til eller vant til at omgås jævnaldrende af det andet køn, eller at jeg ubevidst nærede frygt for dem. Jeg vidste forøvrigt, at mor havde rost mig for ikke at løbe efter piger ud fra den tanke, at jeg tidsnok blev gift alligevel. Og så ville jeg måske gerne fortsat være lydige og artig overfor mor og ikke skuffe hende. Eller jeg ville ikke selv løbe ud i en situation, som jeg ikke kunne beherske, idet jeg muligvis var bange for, at en samtale med en jævnaldrende ikke ville falde ud til min fordel. Jeg ville føle mig usikker, efterlyse et konversationsstema og i det hele taget udvise en kejtet og unaturlig optræden. Måske var også den ubevidste årsag, at jævnaldrende kvinder kunne være farlige. Jeg tænker på det 6. bud og på børn udenfor ægteskabet og på kønssygdom. Da ville det være bedre at følge mors råd ved at holde sig helt væk fra enhver tættere kontakt med dem. Det var vel også årsagen til, at jeg ikke deltog i fester.

På egne ben

Spørgsmålet om hvilken uddannelse jeg skulle vælge blev diskuteret med min far. Imidlertid indsnævredes mine muligheder af fars dårlige økonomi. Jeg besluttede mig til at søge ind som politikonstabel og læse jura ved siden af. Efter aftjent værnepligt flyttede jeg til København sommeren 1930. Her arbejde jeg ved politiet og fulgte så mange forelæsninger som det var mig muligt. Jeg boede tilleje i et pigeværelse som lå op ad køkkenet.

Jeg forsømte heller ikke min fysiske form, idet jeg stod på ski og løb på skøjter. Om sommeren holdt jeg mig i form ved at bade.

Længsler

Ved en af politistationerne var der en arrest for kvindelige drukkenskabsarrestanter. Engang blev jeg sammen med en kollega tilkaldt af den kvindelige sluttarske. Formålet var at afbryde et slagsmål, som var opstået mellem et par af arrestanterne.

En af kvinderne var uden kjole. Hun havde kun undertøj og brystholder på. Jeg husker at jeg vendte mig genert væk fra hende. Jeg husker siden en bemærkning fra en af de øvrige kvindelige arrestanter: "Du behøver ikke at gøre dig så uskyldig". Uden at svare hende, tænkte jeg ved mig selv: "Ja, du skulle bare vide. Jeg er uskyldig". Så undersøgte jeg i vagtjournalen, hvad vedkommende kvinde hed, og hvor hun var bosat. Jeg ville gerne møde hende under andre omstændigheder. Jeg husker fortsat hendes navn og adresse, selv om det nu er 30 år siden. Jeg vil tilføje, at jeg ikke gjorde noget forsøg på at møde hende. Dertil var betænkelighederne og hæmningerne for store.

Mine kolleger og studiekammerater

deltog i fester og danseaftener. Såvidt jeg forstod, førte de også et normalt seksualliv. Jeg fik refereret diverse kærligheds- eller erotiske eventyr, som de havde haft med forskellige kvinder. Jeg lyttede med interesse, idet jeg ønskede at være en af dem. Tilbageholdenhed, angst, frygt for kønssygdom, og frygt for at optræde kejtet og ikke at beherske situationen i samvær med en kvinde, var dog større end mine naturlige lyster og længselen efter dem. Jeg ville være cand.jur. og derefter embedsmand. De penge jeg tjente, måtte jeg bruge til mine studier, samt til husleje, mad, tøj osv. Det med kvinder måtte vente. Det skulle også tage sig nydelig ud, hvis mine forældre fik at vide, at jeg var begyndt at "gå med damer" eller at deltage i fest m.v. i stedet for at ofre mig for studiet.

Kropslige fornemmelser

I 1931 var jeg 23 år gammel. Mens jeg en nat ved 2.30 tiden var på vej hjem, fik jeg en stor erektion. Da jeg skulle gå i seng var erektionen fortsat stor. Jeg begyndte da at beføle penis. Det endte med, at jeg masturberede, og at der på gulvet, hvor jeg stod, kom noget hvidt ud, som jeg ikke vidste hvad var. Senere har jeg fået at vide, at det var sæd. Jeg skammede mig over det, og fik vasket sæden væk. Det forekom mig imidlertid, at det alligevel lugtede af sæd fra gulvet eller fra revnerne imellem de enkelte gulvbrædder. Jeg spekulerede på, om min værtinde kunne mærke den samme lugt. Hun nævnte ikke noget om det til mig. Jeg mener at huske, at jeg senere på natten gentog masturbationsakten, som jeg afskyede og skammede mig over.

Jeg tror at min værtinde var tilfreds med mig som lejer. Jeg havde jo aldrig nogen besøgende, og var meget ude — enten på mit arbejde eller på universitetet.

Min værtinde beklagede meget, da jeg efteråret 1931 flyttede til et klubværelse. Jeg slap nu for at ulejlige min værtinde med at gå gennem hendes køkken til og fra pigeværelset.

Jeg fortsatte mine studier som hidtil. Og jeg fortsatte den uvane, som jeg havde lagt mig til med at masturbere. Kvinder var for mig fortsat tabu, idet jeg havde bortjaget enhver tanke om kærlighed og omhedsfølelse overfor det andet køn. Jeg, Niels, havde dannet mig et falsk manddomsideal. Jeg skulle — ihvertfald til jeg havde fået en respektabel stilling i livet — holde mig væk fra alt som hed kvinder, idet disse kunne forsinke mine studier. Jeg idealiserede mig selv som den, der kunne leve livet uden kvinder og uden at vise trang til omhed eller kærlighed overfor dem.

Oplevelser

Der var ansat 3 køkken- og rengøringspiger i ejendommen hvor jeg boede. En af dem hed Elin. Hun var to år yngre end jeg, og jeg syntes hun var meget smuk. Hun havde et dannet og vindende væsen. Jeg vovede imidlertid næsten ikke at tale til hende. Langt mindre vovede jeg at fremsætte forslag, om at tage hende

med på tur, biograf eller hvad vi måtte blive enige om. Når jeg var alene, forestillede jeg mig hende som en imaginær skikkelse i det samme rum. Jeg gik da frem mod hende og greb hende i min favn og kyssede hende i fantasien.

De øvrige beboere havde besøg af venner og veninder, især lørdag og søndag aften. Når jeg kom hjem om aftenen eller om natten (fra mit arbejde) hørte jeg ofte højroestet passiar, sang og kvinderåb. Jeg gjorde mig refleksioner om, hvad der foregik eller ville komme til at ske i de respektive rum i løbet af natten.

På den etage, hvor jeg boede, fandtes der også en homoseksuel mand. Han var kunstner. Hans måde at tale på og hans væsen forøvrigt gav tydeligt indtryk af, at han havde homoseksuelle tilbøjeligheder. Dette var almindeligt kendt. Ved en anledning kom han ind til mig på mit værelse. Han satte sig ved siden af mig på divanen. Hans hensigt var klar. Siden han vidste, at jeg ikke plejede noget selskab eller omgang med det andet køn, troede han måske, at jeg også var homoseksuel. Her tog han imidlertid fejl. Han vovede ikke at gøre noget direkte forsøg på tilnærmelse overfor mig.

Ved 2-tiden om natten til 1. nytårsdag 1932 kom jeg hjem fra mit arbejde. Jeg var i uniform, og havde fri den følgende dag. Ved indgangsdøren til bygningen stod en ung, smuk barhovedet kvinde. Jeg kendte hende ikke, men hun boede åben-

bart i den samme bygning. Vi gik op ad trapperne sammen. Jeg bekræftede hendes spørgsmål, om jeg boede i huset. Jeg fik indtryk af, at hun gerne ville komme i kontakt med mig. Men hvorledes skulle jeg kunne det? I det hele taget stod tanken om at indlede noget nærmere bekendtskab med en kvinde mig den gang meget fjernt. Jeg følte mig ligesom hævet over sådanne tanker som at vise omhed, kærtegn og kærlighed overfor en kvinde. Optugtelsen vandt over naturen. Jeg sagde høfligt god nat.

Det er åbenbart at det har *kostet* mig meget selvovertindelse og kamp mod min egen natur og mine egentlige, naturlige drifter.

— og mere var der ikke i skuffen. Min onkel fik ikke færdiggjort sine erindringer, så historien slutter her.

Inger Cotsantoni

HOMOSEKSUALITET OG FASCISME

Klaus Mann (1906-1949), som de fleste vil kende fra filmatiseringen af hans roman "Mephisto", ville i den skildre fascinationen ved dekadencen og den fascistiske magtudfoldelse, der også var pragtudfoldelse, især symboliseret i flyvergeneralen (Göring) og den store fest, der indleder romanen og afslutter filmen og som sikkert ikke har været kedelig for dem, der var inviteret. Som bekendt slutter filmen og endnu tydeligere romanen med en morale: komedianten, den fascinerede er blot magtens redskab, til sidst spræller han i nettet. "Mephistos" aktualitet og popularitet i dag skyldes meget sandsynligt, at mange ser en lighed mellem tyvernes dekadence og tredivernes fascisme og så den nuværende krise og dekadence (læderkult, mandschauvinisme a la James Dean, ærbarhed i indisk hvidt).

Filmene advarer. Den siger: Hvis vi gør som dengang, ender det i fascisme. Så almen ville Klaus Mann ikke kun være i sin roman. Forbilledet for dens hovedperson, Gustav Grundgens, var som Klaus Mann selv bøsse og romanen i høj grad en selv-analyse og et opgør med fortiden i tyvernes Berlin, som efter alle meddelelser var meget dekadent, også på bøssefronten, som rakte langt ind i fascistiske kredse, hvad der fik mange til at slå dem i hartkorn med hinanden. Det blev især tilfældet i Sovjet, da der i 1934 blev genindført total forbud for homoseksualitet. Klaus Mann skrev i den anledning en artikel,

"Homoseksualitet og Fascisme", hvor han søgte at rede trådene ud, hvad der jo også var behov for:

"Ingen ringere end Maxim Gorki tilskrives den forbausende sætning: "Udryd alle homoseksuelle og fascismen er forsvundet!". Desværre er det ikke utænkeligt, at paven indenfor den socialistiske litteratur virkelig har sagt sådan. Sådan er stemningen. Hvordan er den opstået?"

Og Klaus Mann fortsætter:

"Hvad skyldes det da, at vi i antifascistiske aviser lige så tit støder på ordkombinationen "mordere og pæderaster" som på vendingen "folkeforrædere og jøder"

hos nazisterne? Ordet "pæderast" som et skældsord: blot fordi der indenfor de nationalsocialistiske organisationer skal findes mange, der elsker unge mænd i stedet for kvinder!"

I artiklen forsøger Klaus Mann ud fra det store symbol på homoseksualitet blandt fascisterne, SA-lederen Röhm, at styre fri af den i antifascistiske kredse udbredte "teori" om en nødvendig sammenhæng:

"Det vi vender os imod er jo netop, at man siger om en mand, der foretrækker sit eget køn frem for det kvindelige: han er disponeret som Röhm. Det svarer jo til at man hæver om et menneske med klumpfod: han er vanfør som minister Goebbels — står altså på samme moralske niveau som han — hvor det dog højest ville give mening at tage besindelsen overfor en notorisk løgnhals og udbyrde: De lyver jo næsten som den tyske propagandaminister!"

Og videre:

"Er alt dette en kendt sag? Alt det ved vi til hudløshed? Men i det land, som vi gerne ville anse for at være verdens mest oplyste og progressive, (Sovjet, HG) har man igen på det grusomste kriminaliseret den form for kærlighed vi taler om. Og i enhver venstreorienteret avis kan man al-

lerede læse platte vitser om bagdele, mens der på samme tid i Berlin foranstalttes "natlige razziaer på homoseksuelle", der så må i arbejdslejr.

Nazisterne passer det godt til både at danne homoseksuelle klikker og indespærre, kastrere eller skyde homoseksuelle. Venstrefløjen skulle imidlertid være mere objektiv. Men netop i dette spørgsmål er den fuld af den allerværste spidsborgerlige fordomsfuldhed" . . . "Man er i færd med at gøre den homoseksuelle til syndebug — til antifascisternes "jøde". Det er afskyeligt. Fordi man er erotisk disponeret på samme måde som et par banditter, bliver man jo ikke bandit."

Klaus Mann havde to mål med sin artikel. Han ville tilbagevise identifikationstesen, og han ville argumentere for homoseksualitetens anvendelighed indenfor den antifascistiske kamp. På det sidste punkt siger han, og her kan vi så knytte en tråd til den nuværende "dekadencebølge":

"Homoseksualiteten kan ikke "udryddes". Og kunne den det, så havde man gjort menneskeheden fattigere på noget, som den har ufatteligt meget at takke for. Meningen med en ny humanisme — til hvis opfyldelse vi forudsætter socialismen — kan kun være, ikke kun at tåle, men integrere, fremme alt menneskeligt, der ikke truer fællesskabet med forbrydelser, og således gøre det nyttigt for fællesskabet."

Det lyder jo smukt, men det dækker over et par uloste problemer. Og det er næsten tragisk ironi, at den stalinistiske holdning går igen hos Klaus Mann. I tyvernes Berlin oplevede og deltog han selv i en bøssekultur, der var lige så mangfoldig og kommerciel som i dag. Kort for 1933 blev han tilhænger af den antifascistiske kamp og en folkefrontslinie, som den han giver udtryk for i fascismeartiklen, og selv om han går til angreb på anti-homoseksualiteten på venstrefløjen, så sætter han selv lighedstegn mellem bøssekultur og fascisme, simpelthen, det var altsammen forløber for fascismen, og alternativet blev for ham en abstrakt rolle for de homoseksuelle indenfor den fælles kamp. Betingelsen for den nye "homoseksuelle rolle" var absolut selvofring, forsælgelse en bloc, af alt det, der var udviklet op til 1933. Det kan man se i hans romaner fra trediverne, også i "Mephisto". Der er rent faktisk tale om en eksorsistroman. Alt, ikke kun magtbegæret og narcissismen og den rummelige moral, men også det ekstravagante, dansante, rolleeksperimentet knyttet til Höfgens verden og fascismen. I "Mephisto" er der stadig en lille åbning: prinsesse Tebab, Julietta kan ikke integreres i Höfgens karriere men er det han mister, nemlig nogle af de træk, der findes i fascismen, sadomasochismen, men i en mindre livsfarlig sammenhæng. I de senere romaner lukkes dette hul, da er der kun en dæmonisering af homoseksualiteten og en hul bekendelse til en ligestilling af homoseksuelle med andre indenfor folkefronten.

Og efterhånden en tiltagende selvdestruktivitet, der til sidst ender med selvmordet i Cannes i 1949. Klaus Mann ville befri sig fra den forbandelse og fristelse, der jagede ham på trods og grund af hans

politiske initiativ.

I sin roman om Tjaikovsky, "Symphonie Pathétique" lader han hovedpersonen få en dødsfantasi, udløst af en trækkerdrengs begærlige øjne ved synet af det kostbare guldur komponisten trækker frem for de skal i kassen:

"Myrde ville han mig, hvis jeg på mindste måde tøvede med frivilligt at udlevere uret til ham; han ville kvæle mig, for han er godt nok lille, men utrolig stærk og behændig og meget ond; jeg kan mærke det: han hader mig allerede nu og udsøger med sine øjne det sted på min hals, hvor han senere vil klemme til.

Men . . . det ville ikke være nogen dårlig død, at blive kvalt af ham . . . Den onde engel, utrolig stærk og behændig, kaster sig over dig, så du glemmer syn og hørelse; endelig giver han sig til kende som det han er, som morderenglen, og han presser luften ud af dig, du forgår . . . du forgår, oh forløsning."

Selvfølgerlig gør tidsafstanden sig gældende. De fleste i dag er skrappe selvanalytikere nok til at håndtere den slags seksuelle fantasier på en mindre forskrækket måde. Men spørgsmålet er, om forskellen er fuldstændig. De holdninger der præger debatterne til for eksempel sadomasochisme er enten moraliseren, der vil afvise den ideologikritisk eller gøre den pæn, eller en opfattelse af den som noget helt enormt eksotisk og frækt og fremmed, som man også har i sig. Og det er utvivlsomt rigtig. Men så er det ikke nogen særlig stor hjælp først at se en karakter udfolde sine morbide og fascinerende talenter under hagekorsets skygge for derefter at få at vide, at det går galt. Det er jo afgørende hvad der går galt. Filmen har et mere åbent perspektiv end romanen, fordi skuespillerens forhold til Julietta er skildret varmere end i romanen, men selv i filmen drukner dette perspektiv i alt det andet. Hans holdning må ende sådan, han er en Mephistofeles og hans værdier djæ-

velske. Det skal nok passe, at meget af det, der skete i tyverne både forberedte og indgik i fascismen, men ikke som dens kerne, men som dens betingelse, som en autoritær udnyttelse af vaner og behov udviklet på godt og ondt i et højindustrielt samfund. I stedet for at sige, at "dekadencen" er fascisme eller dens forløber må man kunne sige, at alt det, der er udviklet af behov i et højindustrielt, (en mere disponibel seksualitet, en sænket tolerancetærskel) kan perverteres af en højredrejning eller udfoldes på en mindre drastisk måde, faktisk på en livsbekræftende måde. Göring eller prinsesse Tebab. Fascismen er skræmmende, fordi den også har indoptaget det sanselige, morbide, erotiske og ekstravagante i sig, men det er den kun så længe man betragter den som det eneste sted for disse behov.

Den værste holdning, der kan tænkes overfor "dekadencen" er dobbeltmoral, både den puritanisme, der allerede har meldt sig i forbindelse med børneporno og den skam, der kryber langs huserne i læderjakke sent om natten. Vi må frem til en holdning til dekadencen, der kan forstå den, ved at afdæmonisere den og indsætte den i dagligdagen og fremtiden, uden at pine enhver gnist af fascination ud af den. I den forstand er festen i "Mephisto" ikke kun et skræmmebillede, men et billede, vi kan orientere os efter. Man kan også sige det sådan: Forskellen på de to holdninger er forskellen på "Cruising" og "Taxi zum Klo".

Henning Goldbæk

Artiklen "Homoseksualitet og fascisme" står i artikelsamlingen "Heute und Morgen" af Klaus Mann. Romanen "Mephisto" findes på tysk som billigbog, desuden på fransk og engelsk.

-det er samspillet der er det spændende...

— *Hvad betyder SM for jer?*

Erik: — For mig er SM noget dybt menneskeligt, et vidtgående forhold til et andet menneske. I SM-legene ser jeg en grænseoverskridelse for at opnå andre mere intensive dimensioner i det seksuelle for derigennem at opnå en tilfredsstillende, man måske ikke har kendt tidligere. Der sker en sammensmeltning af det tekniske, det kropslige og efterhånden det emotionelle. Ja, man kan sige at udover nydelse, så leder det også til en dybere og mere intensiv bevidsthed om en selv.

Man hører ofte folk tale om, at den ene bliver udnyttet i et SM-forhold. Men hvis det er tilfældet, er det ikke det, jeg forstår ved et SM forhold, så er det tortur eller mishandling. For mig er SM en hårfin balancegang med et rollespil og et sæt regler, hvor begge parter får den maksimale nydelse ud af det, der sker. Men det er svært at få bugt med myten om, at sadisten bare tænker på at slå en anden person. Derfor bryder jeg mig heller ikke om termen sadist-masochist, jeg anvender termen S-fyr og M-fyr, men man kunne lige så godt kalde det for Romeo og Julie eller noget helt andet. Det er et rollespil, og hvis den der ækle sadist bare tæver løs på den stakkels masochist, så fungerer det spil ikke længere. En S-fyr vil som regel gerne have lidt modstand fra sin M-fyr, men S-fyren må samtidig hele tiden være opmærksom på, om M-fyren er med og nyder det, der sker.

Mats: — Den der snak om, at den ene bliver udnyttet leder tanken hen på det traditionelle heteroseksuelle ægteskab med hustruvold og hele baduljen, det lyder i hvert tilfælde ikke som et ordentligt SM-forhold.

— *Er der trods alt ikke en vis risiko for, at man kan blive udsat for vold, når man beskæftiger sig med SM?*

Erik: — Det er klart, det kan forekomme, Hvis man samler en tilfældig fyr op i en park og tager ham med hjem og siger til ham: I den næste time kan du gøre det og det med mig, og de der grænser ikke bliver respekteret, så er det vold. Det interessante ved SM er imidlertid, at det ofte er M-fyren der overtager ledelsen, og så er S-fyrens vigtigste opgave at opfatte hans reaktioner, følge dem og give M-fyren den oplevelse, han vil have. Sådan er det i det mindste i et godt forhold. Jeg ser SM-spillene som noget rendyrket i den seksuelle leg.

Mats: — Jeg synes i det hele taget, det er samspillet, det er det spændende. Det at man mærker reaktionerne hos den anden. Og sker det, at man overskrider en vis grænse, er det meningen, den skal overskrides. Når en M-fyr siger stop, kan det være alvorligt ment, og i det tilfælde skal det respekteres, så man må hele tiden have en finslebet opmærksomhed. Derfor er det tit svært, hvis det drejer sig om tilfældige "parkbekendtskaber", det kan tage lidt tid at lære disse reaktioner at kende.

— *Hvordan kan du vide, hvornår nogle signaler fra en M-fyr skal respekteres og hvornår de ikke skal?*

Mats: — Jeg er ikke særlig bekymret for det der med grænser, for det er vældigt tydeligt, når nogen ikke vil være med længere. Man skal være ualmindelig klodset, hvis man ikke registrerer det.

Erik: — Det vi taler om her er altså det ideale forhold, for det kan svipse. Jeg har været ude for klodsmajorer, som ikke har

haft evnen til at fornemme disse reaktioner. Balancen er jo hårfin, det der med hvor grænserne går. Hvis jeg råber stop, fordi jeg synes, jeg har nået smertegrænsen, så har jeg ofte en lille halv tiendedels margin tilbage, som jeg kan udnytte og det skal den anden have evnen til at opfatte.

Mats: — På samme måde findes der også masochister, der er klodsmajorer. Uden at gå i detaljer kan jeg nævne et eksempel, hvor en M-fyr havde ret specielle ønsker, og selv om de på ingen måde opdidsede eller tiltalte mig, gik jeg med til det. Jeg syntes faktisk, det hele var ulækkert, men han "tvang" mig til at fortsætte til det blødt. Det var absolut det eneste, han ville . . . så jeg gjorde det altså. Jeg ville aldrig have gjort det idag, men jeg var ret uerfaren dengang og forstod ikke at sige fra, men jeg synes, det er et godt eksempel på, at det ikke fungerer, hvis den ene kun tænker på sin egen "kick".

Erik: — Mats og jeg var til en filmdiskussion i dag i forbindelse med Frigörelsesveckan, og der viste man bl.a. en film, og vi var begge enige om, at der fandtes en masse følelser i den film. Det var ikke en SM-film, men snarere en "machofilm", der var heller ikke så megen verbal kommunikation eftersom det var en stumfilm, det var snarere en banal pornofilm, men kritikken gik på, at det gik for voldsomt til og at man kælede for lidt og den derfor var følelseskold og reaktionerne var ret negative hos de fleste diskussionsdeltagere. Nu er det jo sådan, at verbal kommunikation er vældig vigtig i vores samfund mens vi derimod har meget svært ved at udtrykke vores følelser i handlinger og i vores seksualitet. Og det er netop det, der skete i den film, og det er det, der er så fint i et SM forhold, her kan man få utrolig mange følelser frem gennem kropsligheden.

Mats: — Nu kan man selvfølgelig sige, at det er ret ligegyldigt, om folk kan lide en tilfældig pornofilm, der vises ved en filmdiskussion, men den samme holdning havde mange over for en film som *Taxi zum Klo*. Flere gav udtryk for, at de meget nødigt så, at deres heteroseksuelle venner fik denne film at se. Og selv om der forekommer nogle enkelte SM-scener i filmen, så handler den mere om hvordan to vidt forskellige bøsser tackler problemerne omkring deres seksualitet. Den ene vil have det monogame parforhold, den

anden vil ikke give afkald på sin seksuelle frihed, han vil have retten til at afprøve nye grænser. Alene det forhold — og at de ikke får hinanden i enden — er åbenbart nok til, at mange reagerer imod filmen. Det er en form for nypuritanisme, som er farlig, hvis man ikke vil tilbage til 50'erne, hvor man helst skulle kopiere det borgerlige heteroægteskab. Og forøvrigt laves der jo en masse heteroseksuelle film, hvor det absolut ikke er uproblematisk at have et parforhold, så hvorfor skal man så ikke hilse det velkommen, at en bøssefilm skildrer to bøsers vanskeligheder ved at "finde ud af det", og tilmed på en glad og humoristisk måde i modsætning til de traditionelle bøserskildringer, hvor det helst skulle ende med selvmord så man kunne synes, det var synd for bøsserne.

Den tryghed som kommer i disse situationer, hvor man kan lære at stole helt og holdent på et andet menneske, det er noget, man sjældent møder i hverdagen. Det er næsten som at lægge sit liv i en andens hænder. Hvis man sidder der med håndjern eller hvad det nu kan være og siger til en anden: "Gør hvad du vil", er man helt i den andens magt, man udleverer sig selv totalt — og overlever. Jeg tror der er en meget stor attraktion i netop den side af sagen.

Det er som om kroppen stadig er lidt af et tabuområde, der er noget forkert ved at blive fascineret af en krop, at synes den er smuk, det er nok noget af det, der ligger i kritikken af de to film. Leonard Cohen har udtrykt det så godt engang, han taler om "fucking faces", og det han mener er, at vi ikke er i stand til at værdsætte kroppen. Når vi boller, er det et angst, vi boller.

— *Bliver det ikke let lidt følelseskoldt hvis det kun er en krop, man dyrker?*

Mats: — Det er vel snarere et spørgsmål om at finde en balance. I vores kultur har vi siden middelalderen haft svært ved at betragte fysiske berøringer som noget positivt. Vi er vel begyndt at arbejde hen imod en bedre balance og erkende at kroppen også er smuk. Det er gået hurtigt med udviklingen de sidste ti år, jeg tænker mest på kvindefrigørelsen, og mange mænd har haft svært ved at følge med og har fået store problemer. Jeg mener, det ikke er nok at tale med øjnene, man skal også tale med hænderne. Følelserne sidder jo også i kroppen, det er ikke rå sex, vi taler om.

— *Giver det ikke problemer i hverdagen, hvis en S og en M-fyr bliver forelskede og beslutter sig for et fast parforhold, evt. at bo sammen?*

Erik: — Jeg har ikke selv erfaringer i den retning, men jeg mener man kan leve som et hvilket som helst andet homoseksuel par og ikke blande den specielle seksuelle situation ind — om man så må sige — i hverdagen. Man må skelne mellem rollespillene og den fælles hverdagsituation. Det er vældig svært at sige noget generelt om det, for man kan selvfølgelig forestille sig dem, der har lyst til at leve hersker-slave rollen helt ud, og den konkrete situation, hvordan man klarer den, vil naturligvis veksle fra par til par.

Mats: — Da jeg boede i Skotland, kendte jeg et SM-par, og folk havde nogle underlige forestillinger om deres forhold.

En aften da nogle fordomme kom op i en samtale, sagde den ene: "I tror vel ikke, at når vi kommer hjem efter en operaforestilling eller efter en god middag på en restaurant afslappede og glade, så er det første, jeg gør når vi kommer indenfor døren at sparke min ven i skridtet". Hverdagen er selvfølgelig vigtig i et forhold, og man kan ikke lade seksualiteten eller noget som helst andet, styre alt, så bliver det til mani og kan udvikle sig til hvad som helst.

Erik: — Jeg kender også til en del forhold hvor en S eller en M-fyr er i parforhold med en "almindelig" fyr som overhovedet ikke er interesseret i SM, og den anden er nødt til at gå i byen for at "lukke dampen ud".

Mats: — Desværre er det sådan, at man

fra 5-meter vippen, og så var det ikke så svært at springe fra 10-meter vippen.

Men der var reaktioner. "I SLM's lokaler i Gamla Stan pisker de hinanden til blods aften efter aften", det var sådan nogle forestillinger, folk gik rundt med.

Jeg har en teori om, at når man har prøvet at springe fra 10-meter vippen, så er det ingen kunst at slå saltomortaler fra 5-meter vippen. Og jeg synes at hele processen har gjort mig til en særdeles harmonisk bøsse. Jeg tror gennemgående at SM-fyre er harmoniske mennesker, der har løst en del problemer omkring bl.a. deres seksualitet og lagt dem bag sig. Når det gælder åbenhed så mener jeg, det er vigtigt at mine heteroseksuelle venner ved jeg er bøsse. At jeg så er interesseret i SM og læderscenen, synes jeg ikke angår

ofte har lettere ved at leve sine seksuelle fantasier ud med personer, man ikke har tætte følelsesmæssige bånd til. Især hvis det er ting, som endnu er uafklarede, så vil man ikke bringe det op fordi det kan frembringe stærke følelsesmæssige reaktioner. På samme måde er det også almindeligt, at når man springer ud som bøsse, så er det lettere at sige det til folk, man ikke kender, mens vennerne og familien får det at vide senere og oftest til aller sidst arbejdskammeraterne. Det samme tror jeg gælder, hvis man har SM-fantasier — det er lettere at gå uden for forholdet for at leve dem ud. Men selv om det kan virke som en trussel på et forhold, at man begynder at leve disse fantasier ud, så må det givetvis gennemarbejdes med den, man bor sammen med eller har et tættere forhold med.

— *Kan det ikke også tænkes, at folk i perioden, hvor de er frustrerede eller har problemer på arbejdet eller i privatlivet, bruger SM til at blive af med nogle af disse frustrationer?*

Erik: — I så fald synes jeg, de skal søge professionel hjælp og ikke beskæftige sig med SM.

— *S eller M, er det noget man er fra begyndelsen, eller er det noget, man kan blive med tiden?*

Erik: — Jeg tror, det er meget få, der har været det, hvad skal man sige, hele vejen. For mig var det først spørgsmålet om at springe ud som bøsse, først en 5-6 år senere begyndte jeg at blive læderinteresseret, og jeg tænkte længe og grundigt på, at jeg nu skulle til at springe ud en gang til.

— *Når man springer ud som bøsse er det i forhold til det heteroseksuelle samfund, men når det gælder SM må det på en måde også blive til, at man springer ud i forhold til bøsseverdenen. Har der været forskel på de to slags udspring?*

Erik: — Det var lettere anden gang. Man havde en gang prøvet at springe ud

dem. Mine orgasmer kan ikke interessere dem, jeg er jo heller ikke interesseret i, hvordan de boller.

Når det gælder mine homoseksuelle venner, så har jeg ikke mødt megen forståelse, når det gælder denne side af min seksualitet, selv om en del selvfølgelig har accepteret det, men jeg har været i tvivl om, hvor meget, jeg skulle fortælle. Der er stadig så megen uvidenhed og fordomme omkring dette område.

Mats: — Jeg synes ikke, jeg har mærket så stor forskel på reaktionerne fra mine homoseksuelle venner og mine heteroseksuelle venner, og jeg tror det har noget at gøre med, hvor sikre folk selv er, og om de føler sig truede i deres egen seksualitet.

— *Hvad gør man, når man får lyst til at forsøge sig med SM?*

Mats: — De fleste, der begynder at interessere sig for det, vil gerne være den dominerende part i begyndelsen. Det skyldes som regel ikke, at det egentlig er det de vil, men at det opfattes som det sikreste. Folk som kommer første gang i en læderklub er ofte ganske nervøse, men ideen med læderklubber og foreninger er jo, at man der kan træffe mennesker med samme interesser og med erfaring.

Hvis man får lyst til at prøve SM, så er den bedste måde at starte på, at man forsøger med forskellige teknikker som passiv, at man helt enkelt lader nogen mere erfaren instruere sig. Hvis man ikke har prøvet de forskellige ting selv, er det svært at formidle noget til andre. Har man ikke selv hængt i fødderne i 20 minutter, eller hvad det nu kan være, så skal man heller ikke udsætte andre for det, man ved ikke, hvordan kroppen reagerer. Først og fremmest er det vigtigt, at man ikke behandler andre mennesker som en død ting, og så er det jo heller ikke særlig ophidsende med en død ting i sengen... hvis man altså ikke er nekrofil!

Erik: — Jeg mener også, at for at være en god S skal man have været M. Der er

undtagelser, der er folk, der har været det ene eller det andet altid, men generelt er det en stor fejltagelse folk gør, hvis de starter som S fordi de mener, det er sikrest.

Et interessant fænomen på læderbarer og -klubber er forøvrigt, at ældre fyre accepteres i langt større udstrækning end på de andrebarer, og det har noget at gøre med, at den ældre fyr repræsenterer erfaring og tryghed.

— Vil det sige, at udseendet betyder mindre, når man dyrker SM?

Erik: — Alle vil have fat i den her utroligt smukke unge fyr, helt klædt i læder, men hvis det så lykkes at få ham med hjem, så svarer han måske slet ikke til de forventninger og ønsker man har, mens den mere uanselige, der ikke har så mange kæder og læder på, men som i stedet har erfaringen, kan give en en meget bedre oplevelse.

Mats: — Den smukke fyr vil naturligvis altid være attraktiv, men jeg tror, at mange læderfyre har lært at abstrahere fra idealerne i f.eks. pornoblade — og i reklamer.

— Hvad siger I til påstanden om, at når man begynder at interessere sig for SM, så hænger det sammen med, at et "almindeligt" knald ikke længere er spændende nok, man er blevet blasert og jager effekter for effekternes egen skyld, fordi man keder sig?

Erik: — For mig er det et spørgsmål om fantasier, som man drages mod og måske onanerer til, så efterhånden føler man trang til at prøve disse fantasier i virkeligheden og leve dem ud. Man føler helt enkelt et behov for at overskride nye grænser.

Mats: — Du siger, at man søger nye grænser at overskride. For mit vedkommende, så har der været perioder, hvor jeg bevidst har søgt det, men det er lige så tit, at det er helt tilfældigt, at man kommer til at overskride en eller anden grænse. Det er en overskridelse af en grænse første gang man går i seng med en anden mand. Det er en overskridelse af en grænse første gang man lader en anden bolle sig. Når man begynder at undersøge sin egen seksualitet, kan man bevidst søge at sprænge nogle grænser, men når det gælder SM, så har jeg ikke gjort det bare for at jage effekter, og det kommer ikke af lede ved sex, men af at man har accepteret flere sider af sig selv.

— Du har en ring i den ene brystvorte, hvordan reagerer folk i al almindelighed på det?

Mats: — Reaktionen har været meget forskellige, og jeg tror det afhænger af folks tryghed omkring deres egen seksualitet, hvordan de reagerer. Nogle — og det gælder både hetero- og homoseksuelle — synes det er sjovt og er interesserede, mens andre synes det er frastødende, og det var faktisk ikke noget, jeg tænkte på, da jeg fik ringen sat i, at det kunne give nævneværdige reaktioner. En dag, da jeg var sammen med en af mine venner på et friluftsbad, og vi havde låst vores tøj ind i skabene, så satte han sin nøgle fast i halskæden, men jeg havde ingen halskæde, så jeg satte den fast i ringen i brystvorten — og vi fik rigeligt med plads omkring os —

vist kan det være praktisk med sådan en ring.

— I SM-miljøet forekommer der udover læder en masse symboler i klæder og udstyr.

Mats: — Man kan sige, at næsten alt en læderfyr har på, kan bruges enten som signaler eller i sexsituationen. Her spiller moden selvfølgelig også ind, men det er ikke som med andre moder, hvor man har lidt applikationer, eller hvad det nu kan være, bare fordi nogen har bestemt, at det er moderne.

Erik: — Læder er ren fetichisme på samme måde som uniformer er det. Det interessante med symbolerne er at kæder, nøgleknipper, lommestørklæder i forskellige farver osv. indikerer specielle interesser, og på den måde bliver det lettere at få kontakt, man ser straks, hvad den anden vil.

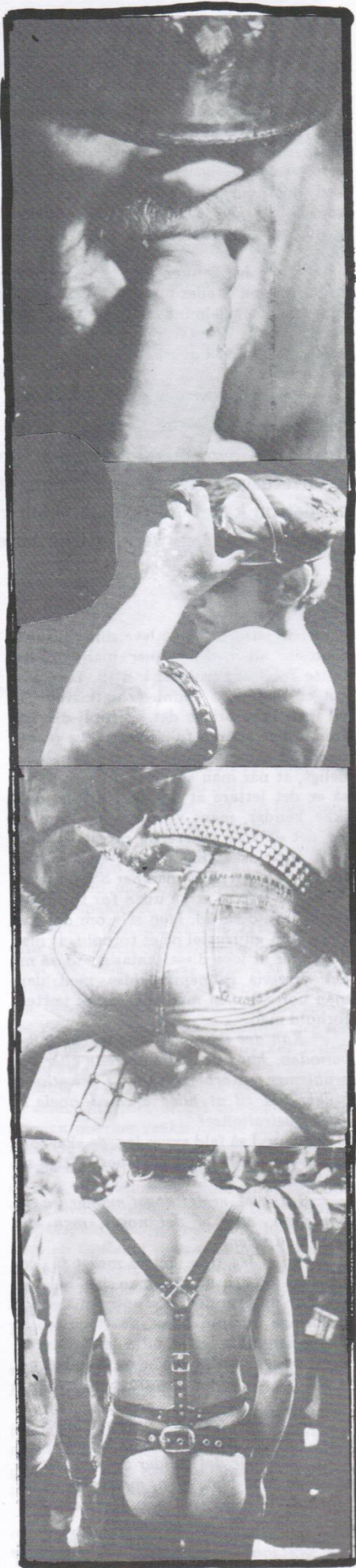
— Bliver det hele ikke let stereotypt, når man skal bestemme sig for, hvilken form for seksuel kontakt man vil have, inden man går hjemmefra?

Mats: — Risikoen er vel mindre end hvis det er rollen i ens liv, man ikke tør opgave. Så længe det blot ikke bliver sådan, at man kun kan fungere på en bestemt måde seksuelt, ser jeg ingen fare i det. Der er jo ingen, der siger, at man vælger de samme symboler hver gang. Det fungerer også lige så meget som advars-signaler med størklæderne i baglommen og alle de andre symboler, og man forebygger faktisk også, at der kan opstå misforståelser på den måde.

— Bliver det så ikke sådan, at det kommer til at dreje sig om teknisk kunnen og en konkurrence om, at man gennem sin påklædning kan "prale" med at man er vældig avanceret?

Mats: — Ja, ha, nu er vi der. Det der med teknisk kunnen er ikke noget, man skal foragte. Det er jo gennem at beherske en teknik, man kan nå den maksimale tilfredsstillelse. Det er yderst få, der kommer ret langt bare på intuition. Det kan sammenlignes med en maler, en sanger eller lignende, for at kunne opnå en selvstændig kunstnerisk frihed, må man beherske teknikken på sit område, og det gælder også det seksuelle og det emotionelle. Der findes blokeringer, der stammer fra ens barndom, ting man aldrig er trænet i følelsesmæssigt fordi de voksne ikke mente, det var godt for barnet, og det giver så problemer senere hen i relationerne til andre mennesker. Vi er f.eks. bange for døden, fordi vi ikke lever sammen med gamle mennesker længere. Døden er blevet noget virkeligt. Vi er blevet bange for at lære os selv at kende på en lang række områder. Og desuden, når jeg taler om teknik i forbindelse med sex, så taler jeg ikke om "sexmotion" men om at sex, ved hjælp af teknik kan give en selv og andre noget emotionelt.

I Østen er man mere fri på dette område. Om det er sport, blomsterarrangementer eller sexteknik, så er det lige vigtigt, at man lærer at gøre det ordentligt. Vi derimod taber en masse oprindelige følelser, når vi skal tilpasses samfundet, vi bliver usikre og tvivler på os selv. Men gennem at lære sig forskellige teknikker kan man få frihed til at vælge forskellige

veje til at udvikle sig selv, og man kan til-lade sig i langt højere grad at leve sine følelser helt ud. På den måde bliver man mere fri også på områder, der ikke drejer sig om sex. Men lad mig understrege en gang til, at man ikke kan have god sex uden at der er følelser med i spillet, og at jeg med følelser ikke nødvendigvis mener forelsket, men man er i det mindste liderlig, og det er også en god følelse.

Erik: — Jeg synes også man skal pointere, at det der med teknisk kunnen, ikke er det eneste saliggørende. Jeg har selv oplevet, hvordan jeg som M-fyr har mødt en ret uerfaren S-fyr, og jeg har taget føringen og hjulpet ham med at gøre de rigtige ting, og vi har begge fået meget ud af det. Det er altså stadigvæk følelserne, der er det vigtigste.

Mats: — Det er jeg helt enig i, og når jeg pointerede det der med teknisk kunnen så kraftigt, var det kun fordi intervieweren blev ved med at vade rundt i det!

En af mine første oplevelser omkring SM var også på samme måde. Jeg mødte en fyr i en skov uden for Stockholm. Han havde en masse læderremme med sig og ville, at jeg skulle binde ham. Han fortalte først i detaljer, hvad jeg skulle gøre og det blev udmærket for os begge, men det var definitivt fham, der ledede det hele. Men det blev en fin og varm oplevelse for mig at mærke hans tillid hele vejen.

— *I lædermoden findes en masse, der kan forbindes med fascisme.*

Mats: — Det kan let opfattes sådan for dem, som er udenfor. Jeg oplever tit, at folk siger, at læderfyre politisk er meget reaktionære, men jeg har mødt meget lidt af den slags i miljøet.

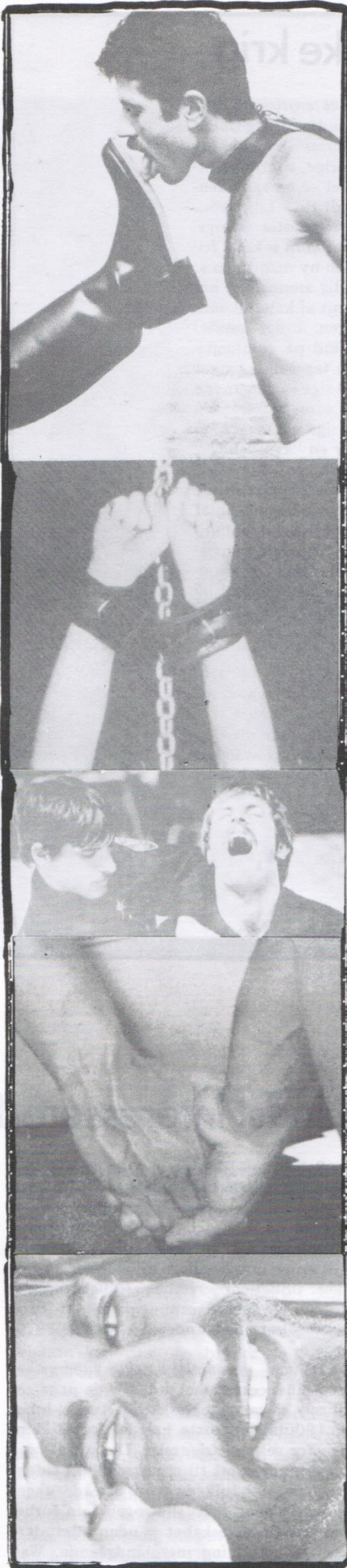
Erik: — Jeg vil snarere sige, at det, der kan opfattes som fascistiske indslag, snarere er en del af et rollespil. Det er noget, der kan bruges til at fremkalde hersker-slave situationen. Jeg tror bestemt ikke, det er fordi nogen har et ønske om at ligne en nazist eller leve i et nazistisk samfund.

Mats: — Når man laver rollespil, er det ofte fordi, man stadig er usikker, og man behøver et middel til at komme lidt væk fra virkeligheden, man kan sige "det er ikke mig, der gør det her, det er en SS officer eller en romersk kejser", hvad man nu vælger. På den måde kan man "fralægge sig ansvaret" og undgå en samvittigheds-konflikt mellem sine almene syns-punkter om vold osv., og det man har lyst til i sengen. Det er helt enkelt et middel til at få spillet sat i gang.

— *Hvordan kommer macho-stilen og bodybuilding ind i billedet?*

Mats: — Det er noget helt andet, jeg synes ikke, det har nogen direkte forbindelse med SM. Det er snarere en del af det egotrip, man ser i hele samfundet netop nu. I et TV-program fornylig var der netop en, der sagde, at i 60erne var man stadig interesseret i ting, der lå uden for en selv, det er man ikke længere på samme måde, det er en udvikling, der er almen, tror jeg.

Erik: — Ja, på samme måde som man ser folk med bredskyggede kasketter og walk-man næsten helt afskåret fra omverdenen. Man dyrker sin krop og sig selv

meget mere nu end tidligere. Det er som om egotrip er på mode netop nu.

— *Da bøssefeminismen startede var den klart politisk formuleret, men lædermoden savner en sådan politisering, og mange tager derfor afstand fra den.*

Erik: — Da SLM startede tog RFSL afstand fra os, men i og med at læder også blev mode, har det været lettere at få en dialog igang. Der er dog stadig en masse spørgsmål, som endnu ikke er helt afklarede, og når jeg selv ikke er aktiv i RFSL, tror jeg, det har noget at gøre med, at jeg er sprunget ud to gange, og at jeg har ment, at det har været vigtigere at arbejde for og hjælpe dem, der også vil tage dette spring. Så jeg har ment, at det har været bedre for mig at lægge min arbejdskraft i SLM og jeg har således været medlem af bestyrelsen der i flere år nu.

Mats: — De gange, jeg har snakket med læderfyre om politik, så har jeg mødt flere, der var aktive på venstrefløj, selv om mange også gav udtryk for en konservativ holdning. Jeg tror imidlertid, der i bund og grund ligger en del anarki i det hele. Selv om nogle giver udtryk for, at de sympatiserer med en eller anden politisk gruppering. Når man snakker om og beskæftiger sig med politik, er det ofte ud fra et ønske om at se tingene, som de burde være og ikke, som de er. Hvis man så tingene som de er, og tog det som udgangspunkt, ville det være meget lettere at ændre samfundet. Det her gælder ikke kun lædermiljøet, for selv om mange her måske kan virke selvfikserede og ikke altid beskæftiger sig så meget med politik rent konkret, så er de fleste ret så afklarede med sig selv. De er blevet frie og selvstændige mennesker, og folk som er frie og selvstændige bliver ofte stærke, og så kan det være svært at sælge færdigsyede meninger til dem.

Erik: — Men man skal også have med, at en del medlemmer af SLM arbejder aktivt i RFSL og at mange er medlemmer af begge foreninger, ligesom de to foreninger har et vist samarbejde.

Mats: — Når der ikke er flere læderfyre, der tager aktivt del i gay-lib og hele spring-ud-problematikken, så er det måske også fordi, der ikke er noget, man synes så dårligt om, som noget man selv har overstået, og når man ser det hele gentaget gang på gang, kan man let blive irriteret. Når venner og bekendte kommer med problemer, som de synes er svære at løse, og man selv har overstået disse ting, ja, man prøver at hjælpe, men hvis det ikke går hurtigt nok med en udvikling, bliver man let irriteret fordi man synes, det hele er så selvfølgelig. Selv om man er altruistisk og gerne støtter sine venner, så stiller man efterhånden også krav til dem om, at de skal holde op med at snakke og gøre noget i stedet for at blive ved at vade rundt i de samme problemer.

Kurt Overaa

Den erotiske krig

Rita Liljeströms bog *Det erotiska Kriget* er en bearbejdelse af hendes bidrag til det svenske Socialministeriums betænkning om prostitutionen i Sverige, som blev offentliggjort sidste år. Det er en spændende bog ikke mindst fordi Rita Liljeström og hendes medarbejdere sætter spørgsmålstegn ved hellige køer som seksuel frihed, kvindefrigørelse, den ny mand o.m.a.

I stedet for en egentlig anmeldelse har vi valgt at bringe et afsnit af kapitlet som har givet navn til bogen. I det kapitel kommer hun desuden ind på voldtægtsproblematikken, og hun tager også emnet op fra — om man så må sige — den anden side: voldtægtsmanden som "offer". På mange måder er bogen lige så meget en "mandebog" som det er en "kvindebog", og det er nok bogens styrke.

Jeg synes det er en meget spændende bog. Hun starter med en gennemgang af de forskellige seksualpolitiske strømninger gennem tiderne, går så over til at beskrive hvilke konsekvenser den "seksuelle frigørelse" har fået for både mænd og kvinder. Hendes analyser af "den erotiske krig" er rammende og præcise, men også provokerende.

I hvert tilfælde har jeg følt mig provokeret af hendes løsningsmodeller, som jeg synes smager af nypuritanisme. Men faktisk er det jo ret så stimulerende med en bog, man skiftevis har svært ved at lægge fra sig og samtidig nogle gange har lyst til at kyle hen i et hjørne af stuen.

Rita Liljeström
Det Erotiska Kriget
Liber Fölag
162 89 Vällingby

Princippet om den mindst interesserede

I løbet af 1900tallet er ungdommen i højere og højere grad blevet udskilt som en gruppe for sig. Når det tidligere kun var børn fra de højere sociale lag, der havde ret til en tid med umodenhed og forberedelse, så blev ungdommen nu påført alle samfundsklasser. Forbudet mod mindreårig arbejdskraft og længere skoletid indledte den isolering af de opvoksede som senere er blevet kaldt for "ungdomskultur". Forskere begyndte at tale om et moratorium, dvs. en periode mellem barndom og voksentilstand. Ungdommen blev tildelt funktionen at være en "bro mellem alderskulturer", en slags kollektiv udviklingsfase, som forberedte de unges indtræden i den voksne verden. I 1960erne og 70erne mente flere og flere forskere dog, at dette billede ikke passede med virkeligheden.

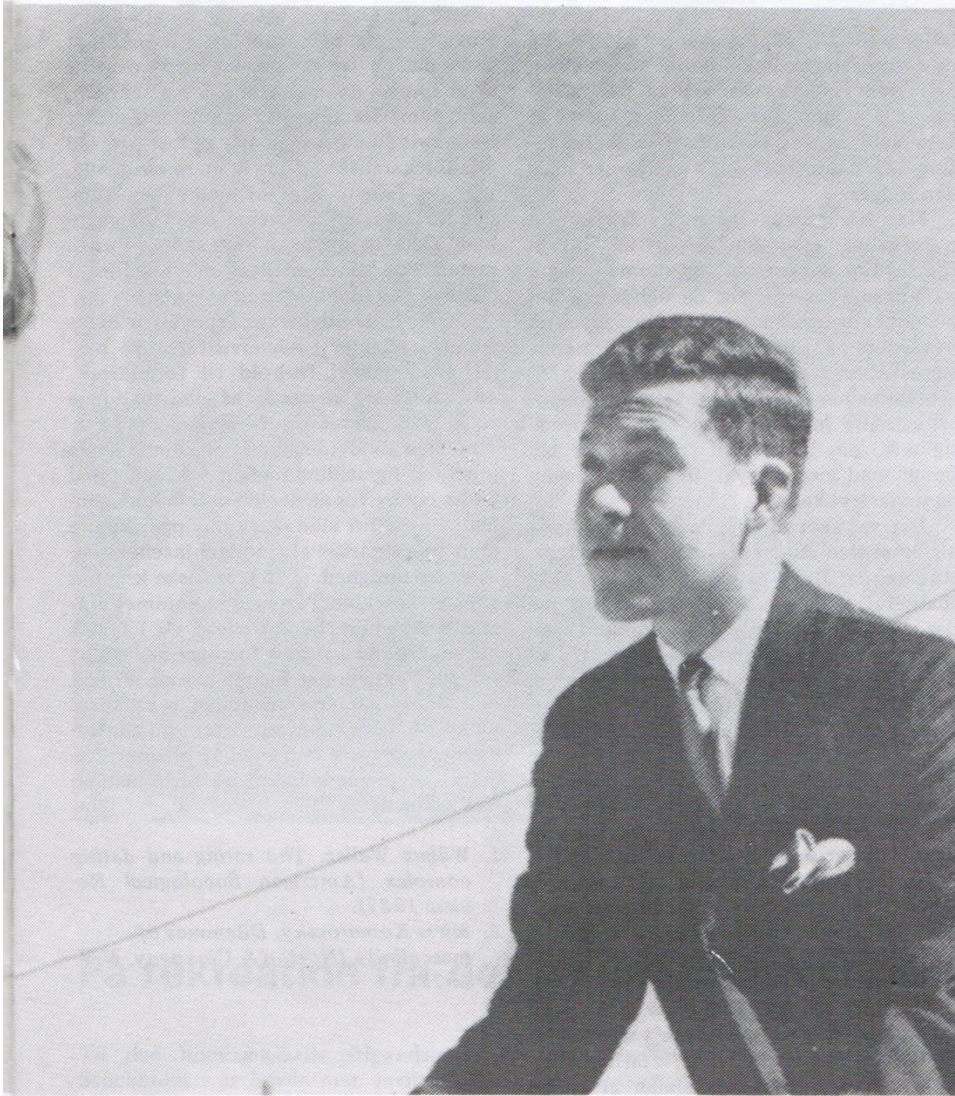
Selve forestillingen om en særlig ungdomstid udgik fra skoleeleven. Da man førte elever sammen i kostskoler blev det starten på de moderne ungdomskulturer. Vi vil fortælle om et studie i 1930erne i et amerikansk college-miljø, hvor en forsker tidligt observerede spillet mellem kønnene. Senere sammenligner vi hans iagttagelser med undersøgelser fra 1970-erne.

Da det romantiske ægteskabssystem slog alliancesystemet ud, fik de unge ret til selv at vælge ægteskabspartner. I løbet af 1900tallets første halvdel førtes kampen for seksuel frigørelse. Det gjaldt også ungdommens ret til et seksualliv. I tidens frigjorte ånd tolkede man ofte de unges sværmerier og seksuelle søgen som forberedelser til ægteskabet — uden at studere spillets betydning mere indgående. Wal-

ler¹⁾ udgjorde en undtagelse. I sin egen skab af college-professor iagttog han de unges "dating og petting". Direkte samleje var der endnu ikke tale om. Men blot tøvende tilnærmelser som fulgte uskrevne regler.

Med stor lydørhed blotlagde Waller et mønster af fjendtlighed bag banale daglige ordvekslinger. De unge kvinder og mænds relationer lignede mere krigsførelse end sværmeri. De romantiske konventioner, flirten og slangen skjulte en intensiv seksuel kamp. Meget kom an på evnen til at antyde, og på at man hurtigt kunne veksle mellem strategiske angreb og tilbagetog. Denne erotiske krigsførelse var forklædt som konventioner og indgik i spillet mellem kønnene. Hvad gik det hele ud på?

Begge kon kendte til *princippet om den mindst interesserede*. De vidste at

"den person som har mindst interesse i at forbindelsen fortsætter er den, der dikterer reglerne for samværet". At blive forelsket førte til risikoen for at blive følelsesmæssigt afhængig og skuffet. Dette førte videre med sig, at man fik lavere rang erotisk og i popularitet blandt kammeraterne. Med ømme ord og forskønnende omskrivninger stødte to personers vilje voldsomt sammen i tilbagevendende angreb bag skjolde af flirt. Det gjaldt om at fælde den anden. Begge var på vagt for ikke at lade sig fange i den andens snare. Den unge mand forsøgte at give det hele et skær af, at han følte mere for hende, end han i virkeligheden gjorde. Hun var bevidst om det. Hun forsvarede sig med at give ham forhåbninger. For hende gjaldt det om at holde gode miner til slet spil for at vogte sin popularitet. Hun

måtte gennemføre sin egen strategi og lade som om hun var betaget af hans vel-talighed. Men både hun og han holdt hovedet koldt.

Begge lod som om de var engagerede, mens de samtidig anstrengte sig for at lokke den anden ind i et helhjertet engagement. *Princippet om den mindst interesserede* indebar, at i hver følelsesmæssig relation kan den, der bryder sig mindst om den anden udnytte den som vil bevare relationen.

Kvindens større interesse i ægteskab og blivende bånd satte dem i en dårligere udgangsposition, når det gjaldt at bekæmpe det synligt følelsesmæssige fortsæt. I dette spil mellem kønnene forsøgte såvel kvinder som mænd at undgå emotionelle bindinger samtidig med at de opmuntrede den andens følelser. Ofte var de hverken

parate til at tage ansvaret for forbindelsens konsekvenser eller at give nogle forsikringer om dens fortsættelse. Dermed fornægtede de den anden enhver ret til jalousi. Den som følte sig såret, kunne ikke regne med nogen sympati, men gjorde klogest i at lide i stilhed. Og den, som blev forelsket, gjorde klogt i at skjule dette for sine venner.

I sin yderste konsekvens gik det amerikanske "dating-system" ud på at skabe en erotisk rangordning. De kvinder og mænd som deltog i spillet, diskuterede indbyrdes i etkønnede grupper de forskellige personer af modsat køn. Disse fik deres rang efter deres attråværdighed. Den som ikke opfyldte kravene blev udstødt. Individerne placerede endog sig selv i rangordningen. Det er bemærkelsesværdigt, at den erotiske rang var afhængig af evnen til at udnytte andre uden selv at blive inddraget følelsesmæssigt. Rangen i en et-kønnet gruppe var afhængig af evnen til at undgå at blive udnyttet af det modsatte køn.

Båndoptagelser af samtaler mellem mænd vidnede om, hvordan deltagerne i mødet til stadighed blev advarede mod "at komme til at hænge på den". Den som var faldet for en pige blev ubarmhjerligt drillet. Andre advarede mod at blive for "bløde". Så godt som alle deltagerne opviste en skånseløshed mod kvindeskønnet, som var med til at befæste kammeratskabet mellem mændene.

Ifølge Waller beskriver udtrykket "at være på vagt" bedst den holdning kvindelige og mandlige studenter indtog overfor hinanden. Der rådede en grundmuret fjendtlighed mellem kønnene. Kvinderne udviklede deres kynisme i forsvar mod mændene. Ud over kontrollen med valg af partner, så vågede kammeratgruppen over medlemmernes følelser. Gruppe-sammenholdet gav begge køn en slags inside-køns-moral med strenge normer, når det gjaldt deres eget køn. På den måde dannede inside-køns-solidariteten den ene side af den seksuelle fjendtlighed. Men denne solidaritet hvilede på et bedrageri. Den byggede på at man bevidst og systematisk foregøglede følelser til den ene side, og at man fornægtede dem til den anden side.

Lad os granske *princippet om den mindst interesserede*, som tvinger begge køn til at holde sig på måtten. Pigerne har noget, som drengene vil have uden at behøve at give afkald på sig selv. Pigen kan ikke give efter for drengen uden at give afkald på sig selv. Strukturelt har drengen alle trumf på hånden: han tilhører to verdener. Han opbygger en selvfølelse og sin rang i kammeratgruppen både på en verden af mandlige interesser, sport, politik, teknik, fremtidsplaner, og på sin succes hos piger. Ifølge traditionen er manden basis for hele kvindens verden: kærligheden, forældreskabet og hjemmet. Kvinden har savnet en anden verden udenfor sit forhold til manden. Hun har i mindre grad kunnet opbygge sin selvfølelse på engagement og identifikation i en handlingsverden udenfor kredsen af de personlige relationer. Strukturelt står manden på to ben, med et i den offentlige og et i den private sfære. Åbenbart har kvinders værd været mere afhængigt af mænd end

mænds af kvinder.

Waller var en "obskur" pioner på flere måder. Han blotlagde de kammeratlige processer hvormed de sociale kløfter med hensyn til race og klasse forblev virksomme, uden at forældre behøvede at gribe ind i deres børns valg af partnere. Den individuelle valgfrihed forblev temmelig illusorisk. Der fandtes klare restriktioner for valget. Men disse har dog været anderledes end tidligere.

For Waller var ungdomskulturen ikke noget, som lettede overgangen til voksne relationer. Derimod mente han, at ægteskabet led under de forvrængede følelser og den erotiske krigsførelse som de unge hengav sig til. "Ægteskab bliver ofte et privat helvede til hvilket iøvrigt velmenende mennesker overgir sig selv af sløvhed, illusioner og med smag for selvpåtaget straf". Waller adskilte sig fra andre kritikere af ægteskabet ved at han ikke idealiserede det frie spil mellem kønnene, men derimod så ægteskabet som en forlængelse af en modsætning, som fandtes i det erotiske spil. For Waller var ungdomskulturen en halvt selvstændig kultur som gik ud på at opleve spænding og sensationer, at simpelthen have det sjovt. Underholdningsindustrien greb hurtigt ind og omgav den forestillede kærlighed med en atmosfære af glamour og forførelse. Den kommercielle sansning var et glimrende akkompagnement til hele den falske romantiske stil. Den forstærkede en søgen efter rene lystoplevelser. Waller kritiserede den moralske og følelsesmæssige ruin som følger i sporet på jagten efter kærlighed og lyst uden andre mål. Handlinger der kun havde fornøjelse som mål blev gennemsyrede af samme dominansmønstre som de unge i virkeligheden søgte at slippe fri af. Waller advarede allerede i 30'erne mod at frigørelsesideologier kunne komme til at støtte en skinfrihed.

Men Wallers ensomme kritiske stemme druknede i den almene stillingtagen til "seksuel frigørelse" og den naive tro, som

rådede selv inden for videnskaben, at nye formelle rettigheder allerede havde løst "kvindespørgsmålet". Vi har opholdt os ved Waller, fordi han står for en tidlig begyndelse på en analyse af den erotiske relations socialpsykologiske betydning. På dette område savnes dokumenteret viden helt frem til 70'ernes feministiske afsløringer. De videnskabelige undersøgelser af seksualiteten har på forbløffende vis adskilt seksualiteten, og de relationer hvor den indgår.

Man har ganske vist rettet kritik mod ægteskabet, som den eneste institution for legitim seksualitet, og dermed peget på konsekvenserne for de ugifte mødre, på dobbeltmoralen og prostitutionen, på hykleriet og pligtmonogamien i mange ægteskaber. Men i kampen for seksuel frigørelse havde man ikke råd til sådanne intellektuelle indrømmelser som at spørge sig selv, om ikke selve friheden var befængt med megen frygt, forstillelse, tvang og undertrykkelse.

Der var sket meget, da Komarovsky²⁾ 40 år senere studerede mandlige college-studerende. Romantikken var blevet seksualiseret og i største almindelighed var der sket forskydninger i relationerne mellem kønnene på mandens bekostning. Uddannelsessvælget mellem kønnene er mindsket, kvinder kommer ind på samme uddannelser i hård konkurrence om resultater. Aldersforskellen mellem ægtefæller er blevet mindre. Middelklassemanden har sværere ved at hævde sig i kraft af sin alder. Takket være præventivmidler har selv unge kvinder seksuel erfaring, og manden er urolig for at han ikke er god nok som elsker. Men med de svækkede privilegier når det gælder uddannelse, autoritet i kraft af alder og seksuel erfaring, hvilke problemer har mandlige studerende da?

De almindeligste problemer gjaldt seksualiteten. 72% af mændene var urolige, fordi de savnede seksuel erfaring eller fordi de var promiskuøse eller af andre grunde. En del mænd havde skyldfølelse,

fordi de udnyttede kvinder. I mangel på en meningsfuld relation godtog de "rent fysiske forhold" af tilfældig karakter. Skyldfølelserne opstod i kraft af, at de mente at partneren egentlig stillede andre forventninger til forholdet. En måde at klare det på var at lette sit hjerte overfor de mandlige kammerater. De støtter ham, selv om det ikke føles helt retfærdigt mod kvinden. Specielt når et løst forhold ændrer karakter og bliver mere bindende, kan det føles pinligt, at man i den indledende fase har udleveret pigen til gruppen. Ikke så sjældent oplevede de unge mænd konflikter mellem deres stilling i "klikken" og loyaliteten mod pigen.

53% af mændene var urolige for deres fremtidsudsigter i erhvervslivet. 48% havde problemer i forhold til forældrene. 45% følte sig pressede af den mandlige rolle, dvs. kravet om lederskab og dominans. De fandt det svært at forene deres ideal om ligestilling mellem kønnene med deres behov for at hævde deres overlegenhed. I konflikt med sine principper kunne man føle sig truet af sin piges intellektuelle selvstændighed. — Den erotiske krig har ændret karakter. Parterne er kommet hinanden nærmere både i social og i fysisk betydning. At kvinder forsøger at "stå på to ben" skræmmer mange mænd. For så vidt som den frie mandlige seksualitet hviler på princippet om den mindst interesserede så truer den med at blive undergravet af et mere ligestillet forhold mellem kønnene.

1. Willars Waller. *The rating and dating complex* (American Sociological Review 1937).
2. Mirra Komarovsky. *Dilemmas of masculinity* (Norton & Company, N.Y. 1977).

Alene klarer du intet, sammen er vi stærke

Spiren til *de lyserøde pantere* blev lagt på en af årets bøsselejre. En masse menneskers gå-på-mod, initiativer og nyhverdige oplevelser måtte kunne bruges til noget — og i fællesskab. Den flade struktur, som kendetegner ø-lejrene, var årsag til udviklingen, men i hvilket forum var der mulighed for at bruge erfaringerne uden at tabe hinanden, men ved at bygge på og med hinanden?

BBF var et regi med samme udgangspunkt som har en styrke, og vi er ikke et alternativ til, men en del af BBF. Vi ser en mulighed for at udvide de eksisterende aktiviteter med initiativet *de lyserøde pantere*. Således har vi oprettet en skrivegruppe, en aktionsgruppe, teatergruppe, gå-ud-gruppe, og der er blevet dannet basisgrupper. Disse grupper er åbne, og vi håber at blive flere, få nye impulser og ideer — og vokse med dette.

Derfor mød op — eller tag selv fat på noget lignende.

BBF mandagsmøde i Bøssehuset på Christiania kl. 20.

Pantermøde i Bøssehuset på Christiania TORS DAG kl. 20.

ærlig kærlig bøsse-anarkistisk
kys og kram
de lyserøde pantere og BBF

Bøssehuset

Der er kommet liv i Bøssehuset på Christiania igen. Det blev fikset op i forbindelse med at Bøsskoret afholdt deres Melodi Grand Prix i forsommeren, og nu er der åbent hver lørdag aften. Baren har et righoldigt sortiment, og der kommer rigtig musik ud af højttalerne (er du osse træt af Pans discorytmer?). Endelig er der osse hver lørdag live underholdning. Jo, der er kommet et tiltrængt alternativ til den kommercielle discostil, der præger Pan.

Bøssehuset finder man ved at køre langs Christiania ad Baadsmændsstræde. Det ligger lige efter Den Graa Hal.

På rekreation fra det fra det forjættede land

Til den homoseksuelle frigørelsesuge i Stockholm i år havde man inviteret den amerikanske sociolog, sexolog, psykoanalytiker (og tidligere præst) Laud Humphreys, en af de større kanoner blandt "professionelle" bøsser. I 1970 blev han doktor på en afhandling om homosex på offentlige toiletter: Tearoom trade, impersonal sex in public places. Epokegørende fordi han her — måske som den første i historien — studerer sex, som den udfolder sig i sine naturlige omgivelser! Hans forgængere har kun gjort studier "in laboratory", Humphreys har gjort det "in lavatory". Disse studier i marken beskrev han levende i det ene af sine to foredrag.

For at samle materiale og gøre iagttagelser uden at vække mistanke optrådte doktoranden i flere år i rollen som "watchqueen" på offentlige toiletter — det er en person, der kun deltager som voyeur og ellers løber ind og ud for at holde øje med om politiet nærmer sig.

I dag beklager Humphreys, at han også anvendte uetiske metoder i sin undersøgelse. F.eks. registrerede han numre på biler parkeret ved offentlige toiletter, opsogte senere ejerne og foregav at indsamle oplysninger til forbrugerundersøgelser. På denne måde fik han kendskab til social baggrund og holdninger hos personer, der dyrker tearoom sex og kom til det resul-

tat, at den overvejende del er gifte mænd med konservativ politisk indstilling, racistske holdninger og afsky for åbne bøsser.

Humphreys andet foredrag hed: Exodus and identity, the emerging gay culture. Humphreys mener, at den homoseksuelle verden i løbet af de sidste 10-15 år har udviklet sig til en så varieret og udbredt kultur, at den ikke længere kan betegnes som subkultur. Når en kultur bliver så omfattende, at den selv rummer et antal subkulturer, foretrækker han at bruge T.S. Elliot's udtryk satellit kultur. Desuden finder han noget nedsættende i "sub", fordi subkultur næsten udelukkende er brugt i forbindelse med beskrivelse af kriminelle grupper. Som eksempel på subkulturer inden for den homoseksuelle kultur kan nævnes lesbiske feministe, homoseksuelle akademikere, homofile forstadsægtepar, trækkerdreng, drag queens m.fl. Et fællestrekk for satellitkulturer er en forfølgelsehistorie, en udfrielse (exodus) og et forjættet land. Alle satellitkulturer er på et eller andet tidspunkt i deres historie blevet betragtet som "afvigende subkultur", en farlig trussel mod den dominerende kultur.

Den ændring der er sket i den homoseksuelle verden i 70'erne fra usynlig subkultur til udbredt satellitkultur er særlig iøjnefaldende i Humphreys eget land,

hvor man finder helt selvforsynende homoseksuelle miljøer med egne restauranter, forretninger, ejendomsmæglere, advokater, præster, tandlæger, psykoanalytikere (som Humphreys selv) og meget mere. Ifølge Humphreys beskrivelse har man nærmet sig noget, der ligner det forjættede land. Der var dog tilhørere, som tillod sig at tvivle — og hårdt presset måtte han indrømme, at det ind imellem er nødvendigt at tage et rekreationsophold et helt andet sted for at klare det hektiske liv i ghettoen, hvor alle tilsyneladende lever af alle. Humphreys selv sætter ikke spørgsmålstegn ved dette samfunds indretning — som han sagde: jeg bor for nær ved Cuba til at være socialist. Selv er han tilstrækkelig privilegeret til at kunne klare ræset — og de mindre stærke kan jo få psykiatrisk hjælp af en bøsse, hvis de ellers kan betale. Desværre har den almindelige krise bevirket, at der er en masse, der ikke kan betale, og de udgør ifølge Humphreys en alvorlig trussel mod det forjættede land. De ernærer sig ved prostitution og kriminalitet — til stor gene for den herskende satellitkultur.

Johan Quistgaard

ERFARINGER OM MANDENS ELEND OG STYRKE
fra 2 års arbejde i Manderådgivningen i Århus

Manderådgivning - 1.sal

Lyd af sorte støvler på trappen
båret af 5 års små mænd med fuldskæg og ølvomme
på jagt efter trøstende ord for skrammer
efter klasse- og kønskampen
derude mellem de rette linier.
Sprækker i lakken, ridser i emaljen
krakkeleringer i fernissen
som skulle holde til de blev halvfems
efter moderens programmer.

PROBLEMKATALOG:

1. Knud.

Første lockoutvarsel af spirende kvindebevidst hustru
katteklør kradser i støvlelakken og hullet i ryggen bliver større.

2. Per.

Angst - i maven. De er efter ham
marcherende
med faderen ubønhørligt i spidsen
så kommer brødrene
og pamporne
og konkurrenterne
og til sidst stillede hun sig op i rækken
(hende i hvis skårter han havde skjult sig
i seks neddæmpede lejligheds/kærnefamilie år)
og i hånden havde hun sin nye ven
der er venlig med ejerlejlighedsblik på.
Og nu tumler han fremad eller tilbage
med perler af fiaskoer i kønslegen
og statuskampen
glimtende efter sig og vrider sig imellem
at være superstærk
og tissekone svag
og angsten lyser igennem sprækkerne.

3. Åge.

Ved grænsen til at være gammel
med 16 års ulevet længsel
efter at sove i egen seng
uden at møde hendes krav
om at elske og være noget
for noget
som længe var dødt.
Facadespillet imod de ydre blikke.
Nu på vej. Presset af et gestaltkursus visioner
om at alt kunne være anderledes -
kæmpende med indremissionsk skyld
forklædt i patriarkens faderskikkelse
og et intellektuelt panser
hvor store ord er selvbærende cirkler
som kredser om hendes angstfyldte
"for børnenes skyld".

4. Tage.

Facaden i orden. Med i de venst
samme arbejde som hende
hende som samarbejdspartneren -
hun måske lidt bedre - lidt fle
Huset på landet, drømmen
mellem måne og nysleben beton.
Stenen i vinduet
og lysten i hånden
til at smadre den i hende
så hun glider ud i en pøl
af forløst blod
- og det breder sig til knive
lysestager, askebægre
knust mod hende
og fantasierne ruller blosskumme
mens han sødt smilende
bygger de vanlige ordbroer
til blodpølen foran friheden.

5. Erik.

Skabt og slebet i hendes billede
Fra at have karrieresuset i sig
hvor familien var en tynd streg
som han krydsede
imellem målene -
til at være brødbagende, hjemmeg
Hun elskede og beklagede sig tid
forstødte og forlod ham nu
brændt kærlighedsmæssigt ud
og midt i jagten på friheden
med ældre rødstrømpe i hånden.
Han har gråden yderst i øjnene
og aflæser håb i hendes mindste
om at etablere den hellige kærne
som han bærer i en snor
sammen med den gamle manderolle
og alle de andre værdier fra før
"Om hun knepper med andre?"
- "Nej"...det håber han sandelig
hun vil svine sig til -
luder/madonna - i fløjlsramme
et sammenbrudt bliver for ham
et projekt på samme plan som at
lægger strategier, planer, taktik
sammen med svigerfaderen -
bliver fysisk hård, tager i hende
"Virkede det?" elsker hun ham ig
klipper ægteringen af -
"forstår hun?" - "vender hun om?
Under snakken tager han notater
og kværner om hende og børnene
og aldrig om ham selv
og når vi kaster ham ud af
hans fastholdelse af hendes bille
- "at blive det man taber" -
forsøger han de gamle mandetricks
med at klynke, at angribe kropslig
at klæbe, at være hård
og den ny tids kvinde vender sig
forvirret bort og skriger efter m

treradikale cirkler

ere kontakter.

ende

e.

gående arbejdsløs.
dligere

smil
efamilie

senkapitalismen.

ikke....

lave en stol:

le -
ten

ede.

s
igt

museumskustoden.

Og vi sidder med blandede følelser
om børnene
- vil han virkelig børnene -
eller vil han hende igennem dem
...og forladt vakler han videre
i drømmen
om at møde en som hende
han kan styre
på et kors med form som en
omvendt pik.
Mand.

Vi snakker, gør ting tydeligere

trækker linier op
får de skjulte følelser frem
bag de blomstrende ord
og vi gør dem brede og ser
de fælles traumer
som vi mænd alle må spille
på historiens teater (alter).
Klasseroller.

Kamproller.
De fordækte følelsers orkaner.
Den skrævende, krakkelerede mand.

Når individtågen blæses væk
og suges med ud i bugten af Århus
grumsmudrede å

bliver enkelte revler tydelige her i 80erne:

Vi troede, at tingene var evige.
At en mand var en mand
og at spillereglerne var universelle.
De ahistoriske liv.

Vi lærte reglerne i 50erne -
don't cry
vær hård, vær hurtig, vær en vinder.
Sex er onani

og se aldrig tilbage
på dem, der fik et slag over pikken
og blev hængende

med dit fodtryk i fjæset.
Andre regler nu:

vær blød, vær givende, vær følsom.
Og som hjemløse ællinger pjasker

vi mænd fra pol til pol.
Intet er rigtigt

kun angsten og usikkerheden
igennem skideturernes tavshed.
Hvor er de andre mænd

som stod i kreds om de gamle regler
og ga'kollektivet

på trods af alle sparkene
som havde skulderklappet parat
når en god dame var nedlagt

når en af autoriteterne havde fået et svirp
over fjæset

når bajer nr. tredive var drukket
og når man hang med

af angst for den sindsyge karruselturn
som fangede en når man lukkede øjnene.
Hvor er de nu - de gamle medforrædere

på chauvinismens highflippede landevej?

- Står i hver sin port og klynker -
og glammer mod nymånen
som lover evig svig.

Fællessukket. Der endte i ølrøb.

"Vi lærte aggressionen".

Men hvor var vores krig?

I TV. I fantasien.

At lege socialister
og kapitalister lidt. Og drømme
om demonstrationer, strissere, knipler og
sølvglinsende hunde - mens alle løb
og strømmer kærtegnede pacifisterne
med førergreb og knippelsadisme.
Men det er sgu da ikke den krig
som begrundede

de forkortninger vore mødre
efterlod med kærlige negle
i vores følelser, med faderen
kærligt knugende, pressende bag.
Satans.

At være vild på jagten
en viking i ledning
en ridder i hellig vold
en arbejder i strejke
et nummer i en skyttegrav
eller bare at have anarkisternes Spanien
vinterkrigens Finland
eller modstandskampens kildren.
Nul. Mænd uden krig.
Aggressionsfloskler. 36 år.
Og imens bevæger de andre sig
halvdelen af jorden. Kussesaft. Katteklør.
De snævrer os ind.

Gnaver i reglerne, indsnævrer territoriet
og glør surt på min pik
når den stikker hovedet frem
på upassende steder.

Gamle elskerinder bliver lesbiske. No games.
Kvinder for fred. Mig kastreret.
Kvindepsykologi - mødre og døtre.
Min ansøgning ligger kønskastreret og vrider
sig i forundring over, at der slet ingen
konkurrencemuligheder eksisterer.

Og fædrene dør/vores modeller.
Skriget i hjertet.
Eksplosionen i hovedet.
Og enkerne sidder lavendelduftende på rækker
og skuer ud over ofringen
af gammel pikkens kraft.

De kommer op ad trappen
fortidens tapre riddere -
og sparker de sorte støvler af
slænger armbrøsten og maskinpistolen
og spørger forvirret -
"hvem fa'en styrer det hele?"

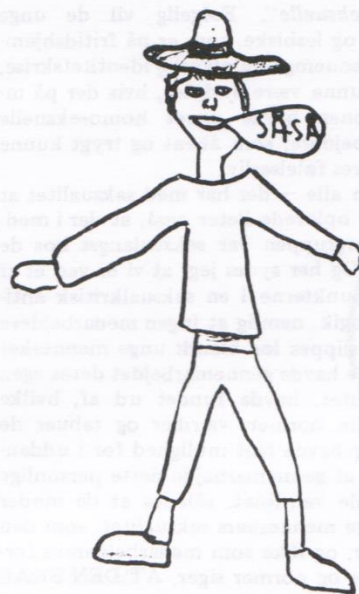
Hvor er fjenden?"
vil slå.
Og vi ruller spejlet ned foran dem
-og arbejder med fjenden

og med, at vi alle er midt i en stille, grådsdyb revolution
hvor vi må stå sammen
og ændre på de rustne programmer -
som vores kapitalismetro mødre og magtliderlige fædre
sovsede os i.

Og sammen skabe en ny mand
hvor følelser, blidhed og aggressioner
har fælles vilkår.
Blød mand, blødt snot.
Hård mand, tanks, beton.

Det er i børnenes øjne, at vi skal lære vejen.
Ikke i kvindernes.

Niels Peter Agger

HURRA FOR ET HÆFTET!

Allerhelst ville jeg genfortælle hæftet ordret, idet der ikke findes et overflødig ord i Peters tekst om de sociale konsekvenser af fra fødslen at være udstyret med skede (kusse) eller pik. *'Som det er i dag, har piger næsten ingen bevidst og positiv identitet med deres kønsdele. Hvorimod drenge næsten udelukket har deres følelser og identitet netop der.* Som sexterapeut oplever jeg i mit daglige arbejde, at det netop er dette forhold, som medfører, at så mange heteroseksuelle parforhold bliver en katastrofe rent seksuelt.

Peters seksualkritiske anti-pædagogik har tre hovedformål, nemlig 1. at forstærke børns selvoplevelse, 2. at styrke børns fællesskabsidentitet, 3. at tilstræbe en reel ligestilling — både mellem børn og voksne og således at alle former for seksuelle levemåder bliver bekendte for børnene i deres hverdag. Dette betyder selvfølgelig, at 10% af personalet i børneinstitutioner skal være bøsser og lesbiske. Et krav, som jeg synes, at det er fantastisk at vi skal skrive 1982 før det bliver formuleret så koncist og så rigtigt.

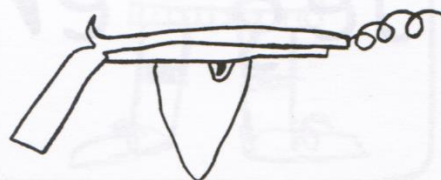
Peter har — med succes — introduceret den seksualkritiske pædagogik i et fritidshjem normeret til 40 børn i alderen 7 til 14 år. Peter er en varm fortæller for en ren børnekultur, hvor den frie fantasi og spontaniteten er vigtige ingredienser, og han introducerer "børnerockplader" og "børnemagt" på fritteren. Symptomatisk er det, at den dreng, som var mest fjendt-

ligt stemt overfor og latterliggør børnemagt, ikke kunne argumentere for sine floskelagtige udbrud. Han var ikke lydhor overfor — eller ville ikke forstå — at børnemagt betyder *ret til at bestemme over sit eget liv.* Tænk at voksnes magtbegær kan undertrykke et lille menneskes åbenhed og udadrettethed så fatalt, at det unge menneske tøffer rundt, modløs og med følelsesmæssige skyklapper i sin isolation. Skyklapperne bliver så store, at disse (af deres forældre) undertrykte børn, er de første til at komme med aggressioner mod de pædagoger, der forsøger at støtte dem i at blive mere selvstændige.

Resultatet af en indsnævret opdragelse oplevede jeg for nylig i en TV-avis, hvor der var en reportage fra Nordjylland, hvor en fabriks spildevand ødelagde livet i fjorden, og dermed eksistensgrundlaget for de lokale fiskere. Reporteren inter-

viewede en fisker, som sagde, at han var meget ked af, at de borgerlige partier, "som vi fiskere jo stemmer på" intet gjorde for at afhjælpe situationen, medens Margrethe Auken gjorde et stort arbejde for at få myndighederne til at skride ind over for fabrikken, og "hendes politik sympatiserer vi jo ikke med".

Fritidshjemmet havde et lige antal mandlige og kvindelige medarbejdere, men dels var lederen en mand, og dels havde mændene de fleste arbejdstimer. Hertil kommer, at *"Ingen i personalet var*

homoseksuelle". Følgelig vil de unge bøsser og lesbiske, som er på fritidshjemmet, gennemgå en alvorlig identitetskriser, som kunne være undgået, hvis der på institutionen havde været homoseksuelle medarbejdere, som åbent og trygt kunne vise deres følelsesliv.

Som alle — der har med seksualitet at gøre — oplevede Peter også, at der i medarbejdergruppen var seksualangst hos de fleste. Og her synes jeg, at vi er ved et af kernepunkterne i en seksualkritisk antipædagogik, nemlig at ingen medarbejdere burde slippes løs blandt unge mennesker FØR de havde gennemarbejdet deres egen seksualitet, havde fundet ud af, hvilke seksuelle normer, værdier og tabuer de har, og havde fået mulighed for i uddannelsen at gennemarbejde dette personlige seksuelle værdisæt, således at de møder de unge menneskers seksualitet, som den reelt er, og ikke som medarbejderens fordomme og normer siger, AT DEN SKAL VÆRE.

Senere er Peter i en børnehave på Christianshavn i København, hvor han understreger, at "personalet er en væsentlig årsag til børnenes udpræget traditionelle kønsrollemønstre", og han belyser dette ved nogle meget fine iagttagelser. Traditionelt er børnehaven et et-kønnet område, og Peters praktislærer mente ikke at det skulle betyde noget for børnenes kønsrolleproblematik, "idet der er masser af mænd i børnenes liv uden for institutionen". Jeg vil gerne pointere, at praktislærerenes udtalelse er noget uvidende vrøvl. Jeg kan belyse det ved at fortælle om en 7-årig dreng, som jeg fik til observation "fordi han var meget aggressiv mod kvinder". Vore første møder foregik ved at han sad på mit skød, og mens han kælede for mit skæg, pludrede han uafbrudt om sit liv, sine tanker, følelser, oplevelser osv. I ordstrømmen fik han flettet spørgsmål ind, som skulle teste hans vurderinger med mine. Over for mig var han alt andet end aggressiv.

For at søge en forklaring undersøgte jeg hans omgivelser. Han boede hos en enlig mor og en storesøster. Ofte boede mormoderen — som var enke — hos familien. I børnehaven havde der kun været kvindelige pædagoger. I børnehaveklassen havde der kun været kvindelige pædagoger. Nu gik han i første klasse, hvor han havde svært ved at komme overens med den kvindelige klasselærer, hvilket medførte samtaler med den kvindelige inspektør, der henviste til den kvindelige psykolog. For at fuldende billedet vil jeg lige fortælle, at skolelægen og sundhedsplejer-

sken var kvinder, og skoletandlægen og klinikassistenten var kvinder. Skolepsykologen henviste drengen til en klinisk psykolog (også en kvinde), og hun ringede til mig, og spurgte, om jeg ville snakke med drengen. Og først da kom der et menneske af hankøn — og dermed et brugbart identifikationsobjekt — ind i drengens liv.

Drengen blev flyttet til en klasse med en mandlig klasselærer, og i en periode kom en mandlig støttepædagog i hjemmet. I dag har drengen ikke flere skoleproblemer end andre unge.

Peter gennemgår de 81 bøger, som på et givet tidspunkt blev anvendt til oplæsning i børnehaven, og kun een ud af disse 81 bøger var et alternativ til de traditionelle kønsroller — og denne bog var en foræring fra forfatteren til børnehaven.

Peter læser op for børnene fra bogen "Per, Ida og minimum", og skriver:

"Jeg tror ikke, at børnene forstod sædcelle-forløbet. Men helt ærligt, det gjorde jeg heller ikke selv — hvilket bekræfter at jeg som fritidspædagogstuderende kunne have brugt et kursus i sexologi. Under opholdet på feriekolonien kom pædagogerne til at fortælle, at de ikke vidste, om en 5-årig drengs pik er for stor til en 5-årig piges skede".

I min egen opvækst fik min søster og jeg en lillebror, fordi vi i en hel uge hver aften lagde et stykke sukker i vinduet til storken. Næste morgen var sukkeret væk, og storken havde lagt noget slik til os. Men en morgen var det store under sket. I stedet for slik havde storken kwitteret for sukkeret ved at aflevere en lillebror til os.

Jeg synes, at unge mennesker i dag stadig bliver snydt. For nu er eventyret om storken blot blevet afløst af eventyret om de små sædcellers kamp om først at komme frem til ægget for at borre sig ind og befrugte dette — allerede på så tidligt et tidspunkt lærer vi mænd at konkurrere med hinanden. Børn bliver fodret med en forplantningsseksualitet, som faktisk ikke har nogen betydning for den erotiske nydelsesseksualitet, som de fleste af os holder så meget af. Helt ærligt, så er det vist de færreste seksuelle møder med andre mennesker, som bevidst udføres med svangerskab for øje.

For at cementere at seksualitet er glædesbringende kommer Peter — som den første jeg er stødt på — med forslag til nye navne på konsdelene. Drengene har en tisedreng til at tisse med, og en kilde-dreng til at lege med, hvor især kildehovedet er følsomt. I en pose er der to kugler. Piger har en tissepige, til at tisse med, og

Jeg er BØSSE

en kildepige til at lege med. Mellem kilde- læberne er kildegangen. Som helhed for pigens kønsdele foreslår Peter ordet kildested.

Jeg synes, at det er vigtigt, at Peter så klart fortæller børnene, at kønsdelene har to funktioner og dermed to forskellige navne alt efter organernes øjeblikkelige anvendelse. Herved oplever børnene også en accept hos forældre og pædagoger af de herlige følelser i kønsdelene, som INTET har at gøre med at skulle tisse.

Jeg vil slutte denne anmeldelse af et betydningsfuldt seksualpolitisk arbejde med Peters egne ord:

"Der er en mand i enhver kvinde, et barn i enhver mand (omend dybt begravet), en handicappet i ethvert menneske, en indvandrer i os alle, en bøsse i enhver mand, en lesbisk i enhver kvinde osv. Vi bør bevidst og åbent erkende, at disse grupper repræsenterer nogle positive kvaliteter i alle mennesker. Ved at kvotere disse kvaliteter frem til fordel for, og berigelse af, sociale grupper på arbejdspladserne, i partierne, i foreninger, i boligkvarterer overalt i samfundet og på alle niveauer, vil vi ifølge nogle feminister også være med til at svække alle sociale hierarkier. Formålet er at få reel ligestilling og selvbestemmelse indført overalt, og at ethvert menneske kan komme til at udvikle sig og anvende enhver egenskab i dets psykoseksuelle personlighed og krop".

Bent Petersen

Peter Schmidt
Seksualkritisk (anti)pædagogik

Sælges i:
Tidsskriftcentret
Løngangsstræde 37 C
1468 København K.
Tlf. 01 - 12 99 49

Hæftet er tilegnet Niels Ernst i håb om, at han en dag vil vide, at en stærk kønsrolle-identitet kan og skal erstattes med en anatomisk kønsidentitet, som også — og samtidig — er en stærk kropsidentitet.

Efter lang tids betænkningstid fik jeg endelig taget mig sammen til at fortælle min børnegruppe på et fritidshjem, at jeg er bbbbøsse.

Som det heldigvis tit går i disse år, forløb denne seance også for mig godt og befriende. Børnegruppen reagerede åbent og interesseret, idet det var mig, som de kendte godt, der startede denne snak. Min erfaring er at selve denne proces, er noget som jeg må arbejde på kontinuerligt, altså at min snak med børnene kun kan betragtes som et første skridt, idet de traditionelle kønsroller sidder godt fast allerede i 6-11 års alderen.

Tegningerne på disse sider er lavet af børnene før vi snakkede om at være bøsse og kan derfor betragtes som ret umiddelbare, idet børnene blot fik til opgave, at tegne en bøsse.

Måske skal det oplyses, at børnenes sociale miljø primært er den bedre middelstand.

- M — 10 år: Jeg synes at det er komplet åndssvagt, at skulle tegne en bøsse. Bøsser er helt normale. For alle kan blive bøsse når de bliver voksne og jeg synes ikke at I skal grine.
- T — 9 år: Jeg synes, at nogle er bange for bøsser. På min skole griner vi meget af bøsser, jeg synes at det er noget pjat.
- A — 10 år: Bøsser er, du ved godt, når to går i seng sammen, hvis det er to mænd eller damer, så er det bøsser.
- N — 9 år: Nej bøsser er mænd, når det er damer hedder det lesbiske.
- A — 8 år: Jeg synes nu at det er ulækkert, at slikke på en tissemand.
- Ref.: Da I skulle tegne før, var der så nogen af jer der ikke vidste hvad en bøsse var?
- B — 6 år: Jeg troede, at det var en der græd.
- Z — 6 år: Jeg troede, at det var en pistol.
- T — 10 år: Man kalder jo også en pistol for en bøsse. Men det synes jeg ikke I skal grine af, fordi vi kan jo også blive bøsser.

John J.

Nattesnak

Novellen blev skrevet som dansk stil i gymnasiet efter et temaforløb om bøsser

Det er over midnat, jeg lister op ad trappen for at gå i seng, har været til en fest. "Har du fået danset med nogle søde fyre?", spørger min mor — hun sidder på min seng og læser noget. Hun siger, hun ikke kan sove, før jeg er hjemme — bare det snart går over. "Næh", ryger det ud af mig, men jeg har da danset med en masse søde piger!" Netop i det øjeblik går det op for mig, at jeg faktisk næsten udelukkende har snakket med og talt med andre piger — også den aften.

Et kort øjeblik føler jeg mig angst, jeg går lidt udenfor på gangen i mørket — lader som om jeg henter noget. Det er stadig uvirkeligt, jeg forstår det ikke: Jeg føler mig afsløret, det, der virkelig er sket for eksempel denne aften er en realisering af nogle tanker, som jeg ellers nøje har skjult, også for hende.

Jeg har længe gået og tænkt, at jeg måske skulle fortælle hende om den side af mig, som vel egentlig først for nylig er boblet fra underbevidstheden op til bevidstheden, og som af og til er lidt påtrængende. Men jeg er bange for konfrontationen — både med hende og med mig selv: der er ligesom ingen vej tilbage, når det er sagt til hende. Jeg er også bange for at blive helt stum, hvis jeg skal forsvare mig mod en meningsløs reaktion. Jeg har hørt om mødre, der er blevet helt fortvivlede og har sagt ting som "hvad har jeg gjort forkert", "nu får jeg jo ingen børnebørn" og "hvad vil . . . sige", men de har måske mest fået børn for deres egen skyld uden at se deres datter som et selvstændigt menneske. Jeg føler og håber, at min mor er anderledes, synes vi har et godt forhold til hinanden. Måske er det for tæt, jeg er nok for afhængig af hendes accept af mig, har svært ved at undgå at føle mig domineret eller overbeskyttet. Vi har tit snakket tæt og har mange fælles venner/interesser, og hun er dygtig, irriterende dygtig, til at gætte, hvad der sker med mig, om jeg er forelsket o.lign. Men det her ved hun nok ikke — eller også vil hun ikke vide det. Jeg samler mig sammen, ånder helt ned i mellemgulvet, går ind og sætter mig på min stol. Lampen kaster et blødt skær, der er helt tyst.

Nu må jeg hellere sige noget, de andre sover, og der er jo tid nok — natten er også særlig egnet til fortrolighed. Jeg drejer lidt på stolen. Festens brus er langt borte, og jeg kan mærke nervositeten rumle i maven. Det er jo lidt af et oprør

at markere sig og markere sin forskellighed overfor sin mor. Hun siger noget først, bryder stilheden: "Hvad er det egentlig, du har imod drengene, eller mændene?" Det har jeg kun prøvet at formulere for mig selv, men jeg må prøve at forklare mig, tænker lidt, starter: "Jeg har da virkelig ikke noget imod mænd — det er bare som om jeg fornemmer noget anderledes ved dem, noget bestemt jeg mærker, ikke en følelse eller noget, jeg kan beskrive. Det forhindrer mig i at opnå en ordentlig kontakt med dem udover tale, bevægelser og blikke, det blokerer forståelsen. Jeg kan føle mig fuldstændig alene sammen med dem, som om jeg er i en fremmed by. Jeg har tænkt over, om det har noget at gøre med den traditionelle manderolle, som giver sig udslag i, at de skal opføre sig lidt "bedrevidende" og køre de evindelige seksuelle spil, som jeg nogen gange synes er meget sjove, men for det meste føler mig angrebet af eller led ved. Det kan også være, det er en mere grundlæggende foragt for mig og alle andre kvinder; jeg har jo mærket det hos de fleste mænd før eller siden. Jeg kan også se det på øjnene, men jeg ved ikke — det er vist lidt skørt. Nogen gange når jeg kommer op i en bus, går ned ad midtergangen og mærker de vurderende mandedøjne, så fyldes jeg simpelthen af raseri, prøver at gengælde det, kigger uvant oppefra og ned, lukker alligevel for sansningen fordi jeg ikke vil se på den måde. Nogle gange ser jeg en forskrækket mand. Når jeg er mest sårbar og befinder mig i en stor forsamling eller til en fest, kan jeg

få det helt dårligt og mærke blikkene som små nålepar alle vegne fra — de indeholder simpelthen hele kvindeundertrykkelsen. Det er jo ikke fordi jeg ikke synes, man skal se på hinanden, heller ikke når det er "seksuelt vurderende", men som det er nu, er det så massivt og tingslignende, fordi det næsten er den eneste måde. Jeg bliver ked af det, vred over at jeg skal finde mig i det, i at skulle være bange på gaden om aftenen, i at holde mund og begrænse mig, når der er mænd tilstede. I Marilyn French's "Kvinder" siger Val til sidst, at hun oplever alle mænd som potentielle voldtægtsforbrydere. Det tror jeg, nej ved jeg at jeg ikke gør, men jeg kan godt forstå, hvad hun mener."

Mor nikker, lidt tvivlende: "Mon ikke du overdriver lidt, der findes da mænd som er ordentlige — det må da så være vores opgave at få det følede menneske frem i dem. Du skal passe lidt på med det der, jeg ved ikke, hvor du ender."

Hun aner det, kan jeg se. Jeg fortsætter lidt stakåndet: "Jamen jeg kan da ikke bruge hele livet på at "opdrage" mændene så jeg kan holde ud at leve sammen med dem. Sammen med kvinder kan jeg næsten altid uden besvær opnå en dyb følelsesmæssig kontakt, for vi taler det samme sprog! Jeg kan være helt tryk, og det er som at komme hjem. Det er ved kvindernes hjælp, at jeg fik styrke til at bryde ud af den sød-lille-pige-rolle, som du dengang gerne så mig i, og det er blandt dem jeg tør være mig selv, åbne mig, også de steder, der gør ondt, for jeg ved, at jeg kan være sikker på dem. Jeg

kan ikke nødvendigvis lide alle piger og kvinder, men der er mange, jeg føler mig tæt forbundet til, og tænk hvis jeg nu har lyst til at bygge mit liv på den samhörighed, tænk hvis jeg har lyst til at udvikle noget sammen med kvinder, ja hvis jeg nu siger, at jeg er lesbisk — er det så så mærkeligt?"

"Det er du ikke!" siger hun hurtigt, lidt bange overtalende. Jeg iagttager hende, fornemmer mig som lidt fritsvævende, min bevidsthed fri af kroppen. Ikke angst for hendes fordømmelse, for jeg står ved mig selv, venter fordi jeg kender hende, på hendes rigtige mening. Som jeg har fået sagt det, lyder det skurrende sort/hvidt, men jeg må også forklare det, som det er, eller i hvert fald som det nogen gange er.

"Jeg tror, det er sværere at leve som lesbisk end som heteroseksuel . . . der er ligesom større chance for at blive ulykkelig. Jeg synes, du går glip af nogle gode oplevelser, du vil få mange gode med mænd — tror du ikke bare, det er en overgang?" siger hun alvorligt. — "Du vil da ikke være som de der inde i Kvindehuset, de er så hovne og provokerende." Jeg mærker, hun synes, jeg er langt ude, uden for hendes rækkevidde, men at hun hersker sig. Jeg studser alligevel over den med at "det går over", svarer: "Jeg kan kun være mig selv, behøver ikke at lave mig om. De lesbiske, du snakker om, er det måske bare så nyt for, eller også provokerer de for at få ændret den opfattelse, der er af homoseksuelle, som undertrykker dem. Tænk på Lise og Anne; de har da ikke brug for at "vise sig" på samme måde mere. Og jeg synes altså det er strengt, at du siger, det går over — så anerkender du jo ikke, at det er andet end en fiks ide; det er lige en måde at nedgøre de unge på — tænk hvis man skulle kæmpe for at "få lov" til at være heteroseksuel! Det er svært i forvejen at vide, om det nu er rigtigt; nogen gange synes jeg, det er som en drøm, fordi jeg så sjældent ser beviser for, at det kan lade sig gøre at leve som lesbisk. Det hele drejer sig alle steder bare om Den store Kærlighed mellem Manden og Kvinden, og så gifter de sig — og se dig omkring om du kan se ret mange lykkelige forhold. Ovre på skolen har jeg hørt nogle piger tale om deres fremtidige mand, hus og børn, og parrene står klinet op ad væggene og suger tryghed i frikvartererne. Men det er ikke tilladt at røre en pige eller at røre ved hinanden i det hele taget, det er virkelig helt deprimerende!"

Pludselig ser hun helt fraværende ud, siger så med mere lav stemme: "Jeg var også forelsket i min bedste veninde, da jeg var 16, men hun forlod mig meget brat. Jeg kan huske, at jeg længe gik rundt og var ked af at have mistet hende. Det er først senere, jeg kan se, at det var en forelskelse. Jeg blev så strengt opdraget, vidste ingenting. Det er måske også derfor, jeg reagerer sådan. Men jeg synes da også, du har været forelsket i nogle drenge?"

Jeg sidder og er lidt rørt over den åbning, hun har givet mig, men må forklare: "Jo, det har jeg måske, men det forekommer mig, at det altid har været så uvirkeligt; det var sådan det helst skulle være, og så har jeg bare set mig omkring og for-

elsket mig i de rareste. I de fleste tilfælde er det ikke nået så langt, jeg har ikke gjort noget, men bare holdt det i tankerne. Og imens har jeg dannet det ene venindeskab efter det andet, hvor jeg har været tilstede som mig selv, har givet og modtaget knus og ømhed og følt, jeg eksisterede. Jeg har også efterhånden følt mig bedre og bedre tilpas blandt lesbiske, skønt jeg ikke rigtig kan identificere mig med nogen af dem.

"Har du . . . nogensinde været i seng med en pige?", spørger hun forsigtigt, som om hun undrer sig over, at hun turde spørge, men alligevel glemmer sin nysgerighed bagved at hun "som Mor" må vide det.

"Det ved jeg ikke — ja, det har jeg, og

det var smukt og rigtigt — men det er ikke det, der overbeviser mig om, at jeg nok er lesbisk, for det har jo med meget mere end seksualitet at gøre, det er noget med at vælge og se og vurdere verden ud fra kvinders møde at opleve den på, og så med simpelthen at følge sit hjerte." Jeg får pludselig en ide, om at det er nødvendigt at vise hende lidt af det. Siger: "Jeg har . . . været på et værtshus, hvor der kun må komme bøsser og lesbiske, inde i byen. Der var discodans, og det var, som det plejer, og alligevel turde jeg her lade være med at tænke på, om jeg nu dansede "som man skal". Øverst er der et rum kun for kvinder, hvor jeg sad det meste af tiden og snakkede. Jeg tænkte på . . . har

du ikke lyst til at gå med derind og spise en dag?" Hun ser indgående på mig. "Jo, hvis du vil have mig med. — Men nu må jeg hellere gå i seng, jeg skal ind til byen i morgen tidlig." Hun smiler til mig — uafklarede var vi vel stadigvæk — så går hun over til sig selv og lukker døren.

Pyha! Jeg føler mig meget lettet. Skynder mig i seng, men kan ikke forlige mig med stilheden, har mere lyst til at hoppe og råbe. Jeg prøver at falde til ro, men kan ikke lade være med oprømt at sige til mig selv: Jeg har fået sagt det, det gik godt! Jeg er glad for at hun ikke brød sammen i krampegråd eller fuldstændig jordede mig, det havde jeg simpelthen ikke klaret. Det er mærkeligt, så meget det betyder med lige præcis ens mor, vi hænger lige som sammen ved en psykisk navlesnor endnu. Gad vide om det er sundt. Nu har jeg i hvert fald fileet lidt på den — hun er jo nok ikke færdig med at reagere på, hvad jeg har fortalt. Jeg føler mig pludselig lidt bange og ensom. Nu har jeg følt mig mærkelig og forkert siden børnehaven, men det er først nu, det slår ud: jeg bliver rødstrømpe, vegetar, anarkist og nu lesbisk! De må da synes, jeg er ret langt ude at svømme, ser vel heller ikke at det kun er navne — jeg er jo stadig først og fremmest mig selv. Af en eller anden grund tænker jeg mest på min mor. Hende holder jeg vel nok meget af, synes hun har så typisk en kvindeskæbne: Altid har hun gjort, hvad der forventedes af hende uden at sætte sig selv for nogen andre. Mon hun kan klare at vide det? Ellers skal det være i små portioner. Det er som om man knytter sammen hveranden generation — jeg har så tit hørt om gode bedstemorforhold.

Jeg tænker på, at jeg egentlig kun fik sagt halvdelen af det. For jeg synes, jeg lever i to virkelighedstilstande. Den ene virkelighed er den, som jeg lige har indviet min mor i, her er jeg overbevist om, at jeg er lesbisk. Når jeg bevæger mig i den anden, føler jeg, at jeg sagtens kan opretholde et almindeligt liv med fyre — forelskelserne forekommer mig virkelige, og jeg er endelig ved at blive normal, lever op til omgivelsernes krav. Af og til sker det, at jeg svæver midt imellem verdenerne i dyb tvivl — som biseksuel er det næsten umuligt at overleve — man har brug for den tryghed det giver, at høre til et sted.

Nu har jeg altså med magt kastet mig ind i den ene virkelighed. Når jeg tænker på mig selv som "en lesbisk", kan jeg ikke lade være at vrænge lidt, samtidig med at jeg føler, det er mig: Jeg vil have et liv, hvor blidhed, følsomhed, kropslighed, fredelighed, fantasi, åbenhed kombineret med praktisk sans og politisk praksis både på det personlige og samfundsmæssige plan er noget, jeg kan mærke; hvor det er tilladt at røre ved og elske dem, som er så bløde og ens skabt og alligevel så forskellige fra en selv. Det må være det rigtige — i hvert fald lige nu. Der er meget at tænke over, men mine øjne er så tunge, og benene snurrer efter dansen til festen. Godnat.

KVINDENS

VILKÅR

Nogle af de ting jeg skriver, vil mange kvinder måske ikke identificere sig med, og mange mænd vil måske sige, at det er ikke specielt kvindens vilkår, sådan føler de det også selv. Men i så tilfælde har artiklen måske alligevel taget hul på noget; andre må jo udtale sig eller tænke ud fra dem selv. Det er måske nemmere at debattere de praktiske ting, hvorimod de psykiske love, som igen er afhængige af hele samfundsstrukturen, om hvad vi kan tåle at byde hinanden, om hvordan vi fungerer, måske stadig er så blankt et område (selv om psykologien og kønsdebatten har været moderne længe), at vi må begynde på bar bund og nemt kan pilles helt ned af kritik. Vi kan måske gå så langt, at vi kan fastsætte, hvad vi vil lade os byde i forbindelse med børn eller eventuelle børn; men hvad vi selv vil lade os byde for vores egen skyld alene, og hvad vi selv vil med det hele, hvordan vi selv fungerer; at føle det, formulere og argumentere og sætte det ind i et logisk hele; kunne det være svært at række efter. Hvordan skulle vi kende hinandens reaktioner og tanker, da så mange af os skjuler os (er bange for at miste ansigt eller ikke må sige noget om vores privatliv).

Nogle ting er skrevet alt for kategorisk, da det er så stort og omfattende et emne, at det tar flere liv at studere og ikke kan rummes i en lille artikel. Men jeg har forsøgt at finde nogle modsætninger og lighedspunkter og finde deres logiske eller ulogiske sammenhæng i resten af samfundsstrukturen.

Arbejdsvilkår

Der diskuteres på livet løs, om kvinden skal være hjemmegående eller udearbejdende. Så længe denne diskussion kører, vil kvindens håbløse situation på arbejdsmarkedet ikke blive taget alvorligt. Hvis man rent politisk opererer med, at hun er hjemmegående, vil det i praksis sige, at hun skal gifte sig, når hun fylder 18 år — og skal skynde sig at gifte sig igen, hvis hun bliver enke, hvis manden skal skilles, eller hvis hun selv vil skilles. I Pakistan f.eks. er det sådan, at en datter ikke bliver afsat i tide på ægteskabsmarkedet, og hun er nødigt at skulle klare sig selv, blir hun, hvis hun er heldig og køn, kon-

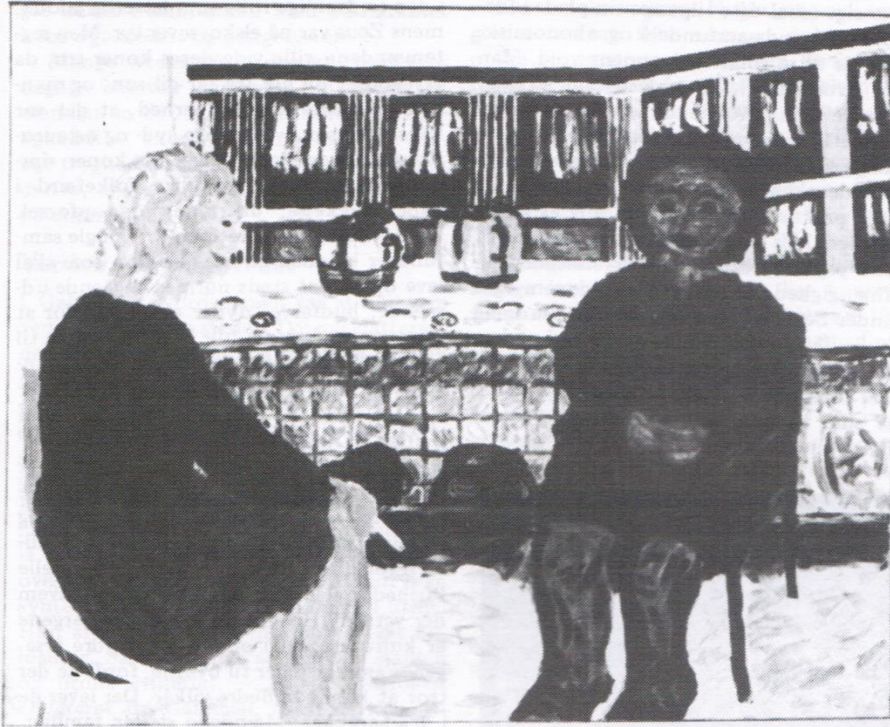
tordame. Ellers er hendes eneste chance at erhverve sig som luder. I "Jordens Salt" hører vi om, hvordan minearbejderkonerne ret så hurtigt blir smidt fra hus og hjem og intet kan købe i butikkerne, hvis de ikke gifter sig hurtigt efter at være blevet enker. At blive alene vil i husmoderens tilfælde betyde arbejdsløshed. Hendes arbejde er uorganiseret, uden løn og i visse kulturer uden arbejdskamrater. Hun får logi, kostpenge skal hun bede om, og hvad hun ellers kan være heldig at få.

Hvordan er hendes stilling så som udearbejdende? Teoretisk set er hun ligestillet på arbejdsmarkedet; men enhver ved, at det ikke passer i praksis. Der blir større og større gab mellem lønningerne. Selv

kvinder under HK, hvis medlemmer er meget højere på rangstigen end Kvindeligt Arbejderforbunds, får gennemsnitligt 20% lavere løn for præcis samme arbejde og på samme arbejdsplads, som deres mandlige kolleger. Hun har ofte kortere arbejdstid, hvilket i reglen vil sige højere arbejdstempo, så hun er slidt op, når hun har fri. Hvis hun er gift, vil det betyde, at hendes mand ofte stadigvæk er den, der har hovedindtægten, hvorfor hun ofte stadig har bibeholdt sit arbejde som husmor. Som løn får hun måske glæde af, hvad manden tjener mere end hende. På arbejdsformidlingen står vi i vores egen specielle kø for ufaglærte som husmødre for samfundet; og vi ender sjældent i nogle hovedposter.

Så kan vi diskutere, om det er rigtigt til dels at konkvotere visse arbejdsområder på grund af konnenes forskellige fysiognomi og egenskaber, hvis der blot er lige respekt og lige løn for de forskellige arbejdsfelter. Kvinder på visse arbejdspladser aborterer næsten hver gang, de venter sig, fordi arbejdspladsen er sundhedsfarlig for gravide. Man kunne i så tilfælde lave omrokering af arbejdet under graviditet.

Kvinderne må lære at være utilfredse og at strejke. Vi må lære at kræve og vide, hvad vi vil ha' — og lære at formulere det. Inden for de musiske erhverv, politik og videnskab fylder vi ikke meget gennem tiderne. De, der er blevet tilladt og har fået lejlighed til at lave noget, fylder ikke meget i livet eller bogreolen, ikke blot fordi der er så få, men også fordi de få der er, er blevet pinlig dårligt eller slet ikke repræsenteret. Så det er svært for os at se tingene med vores egne øjne, formulere med vores egne ord, vi er ikke medvirkende i samfundets omvæltninger og udvikling. Det er meget vigtigt for os at få lov at have vores egen verden, at den ikke enten blir fordømt, begravet, negligeret eller overtaget, at have vores egne veninder og at have luft omkring os til at kunne lade vores tanker vokse, så vi ikke bliver mast flade.

Endelig - frokostpause!

Børn

Der har været meget snak om seksuel frigørelse og kvindens seksuelle ligestilling med manden, som bl.a. har været bygget på p-piller og fri abort. Så kom der p-pille retssager frem; det viste sig, at de var meget farlige at tage. Desuden går vi den samme psykiske og fysiske tilstand som i starten af graviditeten, fordi ægløsningen udebliver. Videnskaben har en mistænkelig manglende interesse i at finde prævention, som mændene skal bruge. Den fri abort blir til tvungen abort; hvis hun ikke vil, kan hun selv klare barnet. Der kommer ingen oplysninger frem om, hvilket alvorligt psykisk pres det kan være for kvinden; og for nogle er det en umulig ting at gøre, fordi kroppen lynhurtigt omstiller sig til barnet, som de kender bedre end alt andet. Det må være en frihed, man har at kunne vælge abort og ikke en tvang, hverken gennem privatlivet eller gennem offentlige instanser som f.eks. socialkontor, arbejdsformidling eller S.U., som der er eksempler på, godt kan finde på at sige, at hun er selvforskyldt gravid. Denne holdning skyldes arbejdsløsheden og mekaniseringen af militæret. Hun skal ikke producere arbejdere eller soldater. Før arbejdsløsheden gjorde mødrehjælpen alt for at overtale én til at gennemføre svangerskabet. Mange kvinder føler sig særdeles eller delvis ensomme med kærlighednes frugter, hvad enten de er gift, er 2 - eller bleven ladt alene, enten som husmor for mand og børn eller som husmor for børnene. Ligegyldigt hvor højt man elsker sine børn, er det alligevel et stykke arbejde 24 timer i døgnet de næste 18 år, som til tider regnes for helligt, men alligevel ikke er værdsat, fordi hun ikke får løn for det. Hun får evt. børnepenge, som ikke slår til nogen steder. Hun skal jo

også nå andre ting i livet, ligesom alle andre mennesker. Det kan jo undre enhver, at det er rodstrømpebevægelserne og ikke L.O., der kræver børnehaver; for hvordan har alle disse mennesker dog kunnet komme på arbejde uden at få deres børn passet?

I nogle steder af verden er en mand stolt over at have slidt en række koner op ved fødsler, i andre lande er han snerpet over for hendes frugtbarhed, som om det var noget, hun havde opfundet specielt for at genere ham. Man bliver måske fyret fra sit arbejde, når man er gravid. Hvem vil i alle tilfælde ansætte en gravid kvinde. Og når man søger arbejde, spørger de nogle gange: "De har vel ikke børn?"

Tvungen masochisme

Med de manglende praktiske vilkår følger de manglende psykiske vilkår. Hun må tage tingene, som de er i stort og småt, da risikoen for at blive forladt ellers vil blive forøget. Selvcensur er et væsentligt begreb i alle henseender. Man gør ubevidst det, der ubevidst blir forventet af en - ofte flere af hinanden modsatte ting samtidig - og hvis man ikke overholder disse

Moder på rutebåd (Sydindien).

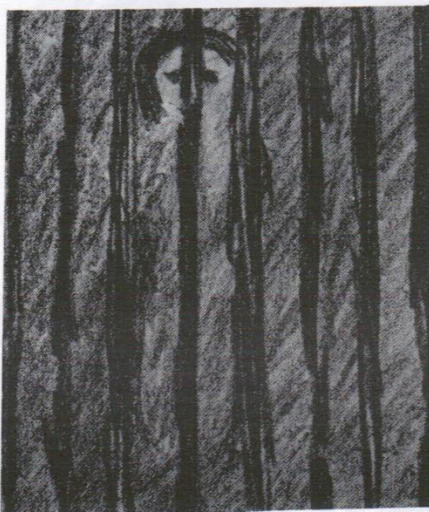
ting, kan konsekvenserne blive store. Hvad man selv vil, kan blive umuligt at grave frem. Der er meget snak om den fysiske vold og dannet en Grevinde Danner Stiftelse; men den psykiske vold kan give frygtelige fysiske smerter og kan give skæbnesvangre følger langt ud i fremtiden. Hun må ofte feje sig selv ind under gulvtæppet, fordi han er stresset, har travlt eller har problemer; — men hvad har hun ikke selv?

Citater om Sacher-Masoch, faderen til navnet masokisme fra Maria Marcus "Den frygtelige sandhed". "Nu begynder Severins pligter at antage en alvorligere karakter: han skal hjælpe Wanda med at få kontakt med andre mænd. Han tvinges til at se på deres længselsfulde øjne, mens de betragter Wanda og til at overvære udveksling af gunstbevisninger. På et tidspunkt er han ved at fortvivle og forsøger at bryde forholdet — men han kan ikke, han er blevet for afhængig af det. Og så er det sket. Klimaks nåes, da Wanda begynder at komme sammen med en smuk græker, som hun får til at piske Severin, mens hun selv ser på; hvorefter hun rejser væk med grækeren". "Wanda koster rundt med Severin, lader sig opvarte af ham og straffer ham, hvis han ikke lystre omgående." "... at betragte ethvert tegn på hendes gunst som en usædvanlig nåde". "Samtidig har han givet afkald på alle ydre tegn på, at han er et selvstændigt individ: sit navn, sine klæder — og sine penge. Det at han er uden mulighed for at foretage sig noget i tilværelsen uden penge — og dermed i realiteten totalt handlingslammet og umyndiggjort — kommer til udtryk på det tidspunkt, da det er ved at blive for meget for Severin og han en kort overgang tænker på at bryde kontakten".

Citater fra Rosa Labarcas artikel om chilenske flygtninge i Danmark i "Kvinder" nr. 32: "Så kan han spille rollen som manden, der har en elskerinde, hvilket han kender fra Latinamerika. Man ved, det var — med en bestemt kvinde, som man kender, og så tænker man alligevel — — Føles det ydmygende? Ja". "Det er ofte kvinden, der tager initiativ til skilsmisse, hun får ingen hjælp fra manden til børnene eller i huset. Hvis en chilensk mand køber ind eller følger sit barn i børnehaven, anses han for en mand uden "vilje", han er en tøffelheld, og når kvinden både skal passe hjemmefronten og gå på arbejde, er det i længden lettere for hende at være alene med børnene og undgå de evige diskussioner med manden om at hjælpe til". — "De er glade for at have arbejde, de opfatter det på den måde, at i Chile har de gjort rent hele deres liv uden at få penge for det. Her får de en timeløn, og det er en positiv oplevelse for dem. Og de føler, de selv kan bestemme, hvad de vil købe for de penge, de tjener."

Det er hurtigt at overskue, at man punkt for punkt kan sidestille masokistens og kvindens vilkår. Hans seksuelle ret (de fysiske pinsler er måske omsat til åndelig tortur), at han traditionelt lader sig opvarte, at hun er i hans hule hånd — kærlighedsmæssigt, hun får hans efter-

navn (ofte hans bosted), beklædningsmæssigt (skal ofte tilpasses sin plads i forhold til mandssamfundet) og økonomisk. Hun er altså totalt i skæbnens vold. Man ser, hvordan selv et underbetalt, stresset arbejde kan give hende, hvis samfundsnormerne tillader det, i det mindste større praktisk frihed til — at være alene — hvis det kan kaldes frihed — eller til at have praktisk mulighed for selv at vælge partner, hvis hun kan selvstændiggøre sig rent psykisk, bryde den følelsesmæssige afhængighed i et dårligt forhold, som også binder Severin. Men selvom hun pludselig skulle få reel samfundsmæssig og menneskelig ligeret, er hun stadig ikke fri. Hun skal forfra lære at gå, at holde sig oprejst på sine to ben, selv at være med til at danne sin skæbne.

Fængslet der er alle vegne.

Kvinden som vare. Del og hersk

Mange steder af verden indretter man livet efter mandens testikler. Kvindens krop skal beskyttes mod mandens øjne; eller skal fremhæves til hans glæde. Vi bliver ikke regnet for ganske almindelige mennesker. Ofte er kvinderne tvungen til at skulle være bange for hinanden og har ikke frihed til at glæde sig over sit eget køn og opleve det på sin egen måde. Kvinden som køn og klasse blir splittet op efter princippet del og hersk. En københavnerkone, som måske selv hverken må røre arme eller ben, kan komme ud for at skulle konkurrere med thailandske skønheder gennem rejsebureauers rejser arrangeret for mænd. Eller en fremmedarbejderkone sidder i en kvindegård og passer deres børn, mens hun hygger sig i Europa. Nogle steder i verden har mand og kone seksuelt samkvem, indtil hun har født ham de børn, de har brug for. Så går han til luderkasten. — De mandlige indoeuropæere kom og voldtog kvinderne, og ville gøre mændene til slaver i det gamle Grækenland. Mændene begik selvmord; og kvinderne blev mødre til krigernes børn. Det var disse erobrere, der førte jalousien til landet. Så laver de en religion, hvor der er en hustrugudinde, en kærlighedsgudinde og en modergudinde, ingen ægte-

mandsgud eller fadergud. Og Hera blir sat i den sædvanlige rolle som latterlig jaloux, mens Zeus var på elskovsventyr. Men ægtemændene ville vide deres koner tro, da arvegodset nu gik fra far til søn; og manden ville vide med sikkerhed, at det var hans egen søn. — I mange syd- og østeuropæiske lande ligner piger og koner simpelthen to vidt forskellige folkefærd i både skikkelse, udstråling og opførsel. Mændene ligner bare mænd. I nogle samfund er kvinden en handelsvare, som skal leve op til det steds normer angående udseende, hudfarve, dyder og pligter for at blive godt afsat. Så blir hun fra jomfru til trofast hustru uden, at nogen spør manden, om han er jomfru etc. Andre steder vil man helst ha, hun er så "frigjort" som muligt, så man kan få, hvad man vil ha' vederlagsfrit eller for et par bajere eller tjenester. Men i forvejen kan hun ikke forvente, at manden skal interessere sig for sit eget afkom. Hvordan ville hun blive respekteret, hvis hun tog den seksuelle "frihed" alvorligt og ikke vidste, hvem der var far? Hos inkaerne i Andesbjergene er kulturen gået i opløsning af ydre årsager. Familier tager til byerne, fordi de der tror at kunne få bedre vilkår. Der lever de i træbaracker. Mændene stifter familier, forlader dem, stifter nye familier, forlader også dem. Mødrene tager langvejs væk til fabrikkerne og skal hele dagen under arbejdet være nervøse for, at børnene derhjemme skal komme til at vælte kogeapparaterne med madgryderne på, så de brænder inde i hytterne. Børnene blir på samme tid forsømte, fordi hun ikke kan overkomme dem alene, og forkælede, fordi hun også gir al den kærlighed til børnene, som hun ville have givet manden, hvis han havde været der. Børnene bliver dårligt rustede til livet; og historien gentager sig, når de blir voksne.

Kampen for et konsekvent samfund

Under kulturevolutionen i Kina lavede man en lov om, at folk selv måtte bestemme, hvem de ville gifte sig med. Få år senere ophævede man loven om, at det var forbudt med skilsmisser. Så kom der et væld af skilsmisser fra alle dem, der var presset ind i dårlige ægteskaber; og så døde skilsmisserne hen igen. Det blev sådan, at det var forbudt med seksuelt samvær før ægteskabet for begge parter, hvor det i forvejen kun gjaldt for kvinden; men samtidig kom der enormt fordelagtige beskyttende love for ugifte kvinder med børn. Den ugifte kvinde blev ikke mere gemt væk i hjemmene, men var med overalt som arbejds-kammerat. Som overgangsordning blev der lavet ulige love til hendes fordel. Under graviditeten og et år efter, at hun havde født, måtte manden ikke søge skilsmisse, men hun måtte gerne. Man gik meget op i, at kvinden havde en uddannelse eller et arbejde, før hun blev gift, og havde tid til at modnes, så hun kunne stå på egne ben. Hvis manden ikke behandlede hende pænt, kom hele brigadens kvinder for at tale ham til rette. — I det ældgamle Indien var der overhovedet ingen regler for, hvem man måtte ha seksuelt samvær med. Man vidste kun, hvem

der var mødre; og de var helligere end noget andet i samfundet. Med patriarkatet kom ægteskabet og pengesystemet.

Mange steder på jorden er kvindernes daglige samvær rammen om deres liv, manden en del. Men andre steder er kærlighedslivet enormt sårbart, fordi den daglige tryghed næsten udelukkende kommer derfra, éns grundfundament eller mangel på samme.

Verden står på hovedet

I Gallicien i Nordspanien var al ting omvendt af de fleste steder. Det var datteren, der arvede fra sin mor; for hende er man da sikker på, hvem er. Det var kvinderne, der dyrkede jorden, fældede træer, byggede veje og huse. Manden sad derhjemme og passede børn og hus og blev skældt ud over, at han ikke lavede noget. Det var konerne, der sprang ud af vinduet om natten på eventyr. Det var kvinderne, der lå øverst, når de elskede. Manden måtte overhovedet ikke røre sig, hvis hun ikke syntes; for så kunne han komme i utide. Hun arbejdede, indtil hun havde fået udløsning. Så kunne han selv gå ud i stalden og ordne svineriet. — Mænd i stribevis emigrerer fra Gallicien, fordi de ikke vil finde sig i vilkårene.

Tabuer og sæder

I mange steder af verden har man et enormt varmt forhold til sit eget køn. Omfavner hinanden varmt, går med hinanden i hånden eller under armen, smører olie ind i hinandens hår og sætter hårklemmer i. Sludrer og deler hverdagen. Derimod viser ægtefolk med respekt for sig selv ikke berøringer offentligt — som bevis for, at de mener det alvorligt. Ikke alle vegne er der tabuer om øjnene og atmosfæren, som kan være intensere end nogen berøring. Nogle steder er jalousien ikke af psykisk, men af praktisk art, ganske simpelt for at beskytte kvindens liv-

moder og/eller jomfruinde mod for familien uønskede gaver. Nogle gange vil begrebet troskab ikke være et dybt indre ønske fra hustruens side, men en facade for ikke at blive udstødt. Forbindelsen til hendes mand er en praktisk foranstaltning, der er blevet ordnet; og hvis han ikke gir hende omhed, hvorfor så ikke snyde ham? Hvem spør iøvrigt om hans troskab? Hun behøver ikke at leve med angsten for at blive gravid; til gengæld med angsten for ikke at blive det. Hun får mange børn, hvor hun ikke har kunnet vælge faderen til nogen af dem. Hvis vi får eet eller to børn, vender det op og ned på hele vores liv. Det kommer samfundet lidt på tværs. Så vi er glade for at få en god far til vores børn.

Man kan ikke sammenligne de samme handlinger fra én samfundsform til en anden. I det feudale ægteskab, hvor faderen bestemmer, hvem datteren skal giftes med, er hendes ægtemand måske for hende voldtægtsforbryderen, som volder hende afsky og angst. I et sådant tilfælde er hendes evt. utroskab, som måske ikke må opdages, de eneste øjeblikke i hendes liv, hvor hun overhovedet selv er med til at bestemme, — en flygtig gårdtur ud fra et pinefuldt fængsel. Hvis hun blir opdaget og straffet, er det ikke ud fra etiske regler; men som sin mands ejendom. Det bygger ikke på et gensidigt forhold. — Kærlighedslivet bygger på ganske andre regler, som på ingen måde kan sammenlignes med feudalsamfund. Det skulle gerne bygge på gensidighed og etik. Ligesom man gennemgår kemiske forandringer i kroppen, som også ændrer psyken, når man er gravid, efter voldtægt, under stress etc., gør man det også i det øjeblik, man bliver forelsket. Man går hinanden i blodet, åbner sin sårbarhed og ændrer sig i et og alt. Jeg ved ikke, om der er lavet en videnskabelig afhandling om menneskets kemisk-etiske love i alle forhold — hvad de kan tåle, hvordan de blomstrer, og om

muligheder for at reagere mod, hvad de ikke kan tåle og om konsekvensernes omfang.

I vores kultur kan mændene ikke gi hianden et kram af angst for at blive kaldt bøsset. Hvis kvinderne sludrer godt sammen, blir de kaldt lesbiske rødstrømper. Til gengæld kan manden vise lettere konventionel interesse for kvinden. Det omvendte kan virke anderledes. Der var en kone, der skulle vænne sig til, at hendes mand voldtog pigerne på gaden og i busser med øjnene og gloede gennem deres bluser. Så sagde hun, at det gjorde hun da også, hun kikkede altid på mændenes bukser. Han blev vildt forarget og syntes, hun var frygtelig vulgær. — Til tider kan kvinder opnå forfremmelse på deres arbejde gennem klædedragt. — Hun blir fremkaldt eller negligeret af ham uafbrudt, hvad enten han er ægtemand, kæreste, nogle på et værtshus, en arbejdsplads eller hvor fanden det er. Han bevirker, om hendes krop lyser, om hendes tanker er begavede, om hendes arbejdes omfang og løn. På den måde er hun taget i hans vold uafbrudt. Hun er ikke sin egen. Hun er indfiltret i et spil, der uafbrudt ændrer hendes position. — Konerne skal ofte hente komplimenterne hos hinandens mænd eller hos sine veninder. Den daglige omhed kommer ikke altid fra ægteskabet, men fra kæledyr. Hun kan have en fornemmelse af, at hun altid skal være der, hvis han skulle ha brug for hende, og samtidig være usynlig, hvis han desforuden vil gøre sig fri af hende; at *han* ikke behøver at være der, hvis *hun* skulle få brug for *ham*. Til tider blir kvinden udsat for tvang bl.a. på værtshuse. Han forventer ikke, at hun sætter sig til modværge og betragter hende let som unormal, hvis hun gør det. En pige blev fyret fra Daells Varehus på stedet, fordi hendes veninde ikke ville tage med den overordnede i sommerhuset. Den samme holdning går igen i seksuelle blade og film, et kødmarked, han kan afbenytte. Det går direkte over i ophidselse over hendes underkastelser og ved sadismen. Ville der ikke komme et ramaskrig, hvis jøderne blev afbildet på dette sæt? Ingen erotisk og kærlig kunst, som kvinde og mand kan nyde, og som kan oplyse dem og lære dem at omgås hinanden bedre.

Tjenerinder

I kristendommen er kvinden fristeren og djævelen. Den stakkels mand kæmper og kæmper for ikke at falde i hendes garn. Ægteskabet er helligt — skønt erotikken ikke synes at være det. Men hun er skabt for at vederkvæge ham — og må alene tage følgerne, hvis forbindelsen ikke er accepteret. Nogle er blevet stenet, blev offentligt afstraffet som hore, blev sendt væk og fik barnet anbragt, blev fængslet for barnemorderske eller blev måske forhindret i at gifte sig med den, forældrene ellers havde påbudt hende.

”Men jeg vil, at I skal vide, at Kristus er enhver mands hoved; men manden er kvindens hoved; men Gud er Kristi hoved. — — Thi en mand bør ikke tildække sit hoved, efterdi han er Guds billede og ære. Mand er jo ikke af kvinde, men kvinde af mand. Ej heller er jo mand skabt for kvin-

Lahore, Pakistan.

dens skyld, men kvinde for mandens skyld. Derfor bør kvinden have et ærbødhedstegn på hovedet for englens skyld. Dog er hverken kvinde uden mand eller mand uden kvinde i herren. Thi ligesom kvinden er af manden, således er også manden ved kvinden; men altsammen er det af Gud. — — — eller vide I ikke, at eders legeme er et tempel for den helligånd, som er i eder, hvilket I have fra Gud, og at I ikke ere eders egne? — — — da er det godt for en mand ikke at røre en kvinde; men for utugts skyld have hver mand sin egen hustru, og hver kvinde have sin egen mand. Men dersom nogen mener at volde sin ugifte datter skam, om hun sidder over tiden, og det må så være, han gøre, hvad du vil, han synder ikke; lad dem gifte sig! Men den som står fast i sit hjerte og ikke er tvungen, men har rådighed over sin villie og har besluttet dette i sit hjerte at holde sin datter ugift, han gør vel. Altså både den, som bortgifter sin datter gør vel, og den, som ikke bortgifter hende gør bedre. — — — men jeg bekæmper mit legeme og holder det i trældom. (Hvordan skal man så kunne arbejde? Det blir ikke en livsform, en rytme; men udelukkende en forbandelse). Kærligheden — — — er langmodig, er velvillig; forbitres ikke, den tåler alt, tror alt, håber alt, udholder alt. Hver blive i den stand, hvori han blev kaldet! Blev du kaldet som træl, da lad det ikke bekymre dig, men om du også kan blive fri, da gør hellere brug deraf." (Paulus's 1.brev til Korinth. Det nye testamente).

I muhamedanismen blir hun regnet for fristelsen, uimodståelig for enhver, sødmefyldte hellige kar, der giver livets største glæder. Hun er hans ager; og han må gøre sin pligt og lytte til hendes krops sprog og gøre hende fuldendt lykkelig. Hun regnes ikke for ansvarlig for sig selv. Der blir bygget en dæmning omkring hendes liv som omkring et hav — ved hendes klædedragt, der skal beskytte mod uvedkommende øjne, og ved sit livsmønster. Den prisværdige kvinde er underskøn. "Hun taler eller ler sjældent og aldrig uden grund. Hun forlader aldrig huset, end ikke for at besøge naboerne. Hun har ingen veninder. Hun betror sig ikke til nogen, og hendes ægte mand er hendes eneste støtte". "Hun hjælper ham med alle hans anliggender; hun er sparsom med beklagelser og tårer; hun ler ikke, når hun ser, at hendes mand er nedtrykt eller bedrøvet, men deler hans bekymringer og kæler for ham, til de forsvinder, og under sig ingen hvile, før hun ser, han er tilfreds". "Den værste slags kvinde er hende, som højlydt beklager sig, når hendes mand ønsker at bruge, selv i ringeste grad, af hendes formue til sine egne formål. En næsten lige så slem kvinde er hun, der snager i sin mands hemmeligheder". (Citat fra Sheik Nefzaoui "Den duftende have" fra Tunis bog i beg. af 1. årh.). Beskrivelsen af hendes afsondrethed fra andre kvinder må være klassebestemt. De lever i kvindegårde, deler arbejdet der og på landet i de nærliggende marker. De kan have meget glæde af hinanden; jeg har hørt om et sted i Tunis, hvor kvindegården havde sit eget orkester med en 12-årig pige som leder. Hvis de skal vandre uden for deres

Kvinde tilbeder lingam.

område, må de gå flere sammen og ikke efter mørkets frembrud. "Kvinden er din ager, brug din ager, som du har lyst" (Korananen) "og, hvis hun har undfanget vil hun føde en søn — hvis Allah vil have det så". Under både kristendommen og muhamedanismen er manden hovedpersonen, gennem hvis øjne man ser det hele, deriblandt kvinden. Han besidder hende, samfundet er ikke hendes. "Når jeg er et instrument, som min elsker behersker, er jeg et objekt — selv om han ikke slår mig." (M. Marcus).

Frugtbarhedsreligioner

Da den kinesiske kvinde slap ud af hjemmet, gik hun i en klædedragt, der var praktisk, og som gjorde, at hun ikke var seksualobjekt. Når to mennesker fandt hinanden, måtte de andre ikke misunde dem. Der blev kæmpet for ligeløn, arbejdspladser og hendes myndighed over sig selv, så hun kunne arbejde ved mandens side; og hvis hun fødte en datter, blev barnet ikke længere sat ud i skoven, som det forhen kunne hælde, hvis de sultede. Ligesom taoismen byggede på Ying og Yang, ligevægten mellem det mandlige og det kvindelige element, bygger hinduismen også på en ligevægt gudinder og guder imellem. Skabelseshistorien starter: I begyndelsen var begæret — — — Den erotiske forening er højhellig; og i de sydiske templer står mands-kvinde symboler, lingam, som af de tilbedende får blomsterkranser, bananer og farvepulver. Man beder om en god høst og mange børn. Kvindens klæder arbejder med hendes krop, følger den. Benene er tildækkede, brysterne er ikke specielt en hemmelighed. De ejer mælk til børnene, som hun ammer, hvor hun nu er. Hun arbejder i markerne, som murerarbejdsmand, på markederne, kontorerne, hospitalerne, med at hente vand, med at slå skærver,

tigge, flette måtter eller kurve, arbejde på vaskeri (slå skidtet ud af tøjet, ælte det, skylle det og brede det ud til tørre på strandbredden eller i græsset), sno kokosgarn mellem palmerne. Og i Kerala fylder kvinderne over halvdelen af universiteterne, i Amritsar i Punjab det meste af malederskolen. I hele Indien er dog kun 18% af de, der kan læse og skrive, kvinder. I landsbyerne tør mødre ikke sende deres døtre i skole, når de blir kønsmodne. Desuden skal de hjælpe til derhjemme. Efter selvstændigheden var pigerne ligestillet ved arv.

Slaveri

"Når en ung pige bliver giftfærdig, bør hendes forældre iklæde hende skønne dragter og lade hende opholde sig sådanne steder, hvor hun kan ses af alle. Efter hver eftermiddag at have klædt hende på og pyntet hende på passende vis, bør de sende hende med veninder til sportsbegivenheder, ofringer og bryllupper, og således vise hende frem for borgerne, thi hun er trods alt en art handelsvare". "Hun bør også være smuk, velskabt, med lykkemodermærker på kroppen, med fin hårvækst, gode negle, tænder, ører, øjne og bryster, der hverken er større eller mindre, end de burde være, og kroppen bør være glathudet og fast i kødet". "Men under alle omstændigheder bør en ung pige, som allerede har haft omgang med andre (som altså ikke længere er jomfru) aldrig elskes, thi noget sådant ville være forkasteligt." — "En klog mand, der af Shastra lærer sig måder til at erobre andre menneskers koner, vil aldrig lade sig narre med hensyn til sine egne koner." "Men det er hverken ilde set eller forbudt at dyrke kama med kvinder af de lavere kaster, med kvinder som er udstødt af deres egen kaste, med hetærer eller med kvinder, der har været to gange gift. Formålet med at

dyrke kama med sådanne kvinder er nemlig kun nydelsen". "Årsager til, at man(d) ønsker at gifte sig igen, er de følgende: — 3) Manglende afkom. 4) At hustruen kun føder døtre". (Citater fra Kama Sutra af Vatsyayana fra evt. 4. årh.). Det var sønnerne, der skulle udføre de påbudte ritualer ved faderens balfærd. Det er også sønnerne, der forsørger forældrene, når de blir gamle. Dotrene blir giftet bort til andre familier. Og hvis de ikke gør, er det en stor skam. "Frygten for at sidde tilbage med ugifte og uforsørgede døtre førte til, at man dræbte nyfødte pigebørn —" (Citat fra "Indien og Sydøstasien", Langeland og Holmboe). (Kvindesysler har åbenbart ikke kunnet forsørge hende selv, slet ikke hendes familie).

Dotrenes medgift ruinerede familierne og satte dem i bundløs gæld til ågerkarle. Det er blevet forbudt at modtage eller give medgift. Men hvem kan forbyde at give gaver og først at drøfte gavernes størrelse. Loven har ikke ændret situationen væsentligt. Det er brudgommens far, der fastsætter prisen. Kvinderne laver mad til hele familien, mændene og drengene spiser først, dernæst kvinderne og pigerne. De vil først blive magre som skeletter og falde fra.

Befrielsen for kvinde og mand er storpolitik

Det er ikke kun et spørgsmål om én part, der skal befri sig selv, da menneskeheden er én organisme, der fungerer i samspil og ikke udelukkende som enkeltindivider. Det drejer sig om to parter, som skal befri

"Svævende"

hinanden. Så kunne der blive mulighed for selvstændige oprejste mennesker, der kunne supplere hinanden. Det drejer sig ikke kun om privatlivets storpolitik, at forsøge at respektere hinanden inden for hjemmets fire vægge; men om storpolitik som helhed, ejendomsret til jord, huse, ejendomme, virksomheder, lejligheder, alt hvad der skaber rammen om vores liv, ligeløn til at betale det med, vilkår på arbejdspladsen, chancen for at komme på topposter, mulighed for indflydelse overalt, hvor langt ens fagforening beskytter én, lige chancer på alle de kunstneriske områder etc.; for som vi har set artiklen igennem, er samfundsstrukturen og privatlivet uløseligt forbundet til hinanden. Men hvis situationen for nogle skulle synes uløselig og umulig at leve videre med i øjeblikket, er det tankevækkende, at adgangen til psykoanalyse er ganske afhængig af, hvor man er placeret på lønstigen, da det er en dyr fornøjelse.

Litteratur

1. Marit Paulsen og Sture Andersson: "Du ville græde hvis du vidste" (om rengöringsselskaber). Fremads Fokusbøger 1974.
2. Eileen Pover: "Kvinden i middelalderen" Varmian 1977.
3. Sven Wernström: "Trællenes døtre". Høst og søn. 1975.
4. Claudie Broyelle: "Halvdelen af himlen. Kvindebevægelsen i Kina. Tiderne Skifter. 1975.
5. "Kvinder er den halve verden", redigeret af Ellen Burch Hansen, Mellemløkkeligt Samvirke.
6. "De sagde det var lykken". Om p-piller, kvinder og medicinalindustri. Helen Andersen, Else Sander, Andelsforlaget Vistoft. 1979.
7. "Voldtægt er en alvorlig sag — men for hvem?" Særtryk af Dansk Psykolog-Nyt nr. 5, 1978.
8. Margaret Mead: "Kon og kultur". 1969.

Hun var en stædig person, der vidste, hvad hun ville med sit liv, ville trods skæbnen og gøre det umulige. Så snart hun så hans øjne, svandt hendes store verden til en knap, der lå i en lille æske længst inde under sengen. Det var blevet fjernt og teoretisk. Hun var besat af ham; og det rummede hele hendes krop. Han havde en kolossal magt over hende, fordi hun elskede ham. Hvert eneste lille ord, sagt eller usagt, ting og kroppens sprog, hver eneste lille ændring i tonefald, ansigtsudtryk. Alt ville hun uundgåeligt registrere med det samme; og det ville enerådigt placere hende et sted mellem himmel og helvede. Hvad hun ikke registrerede bevidst, satte sig i kroppen eller krøb ind i underbevidstheden. Hun vidste ikke, om hun havde den samme magt over ham. Ofte syntes hun, hun var umulig. Så kom hun i tanke om, at hvis det havde været hende, der havde sagt eller gjort sådan; nej, det ville hun da ikke kunne sige — nej. Hun kunne selvfølgelig øve sig. Alle deres venner, kammerater og bekendte opfattede automatisk hende som to, ham som én. De sagde I til hende, du til ham. Hun følte en stor sten af bly på sit hoved. Det var godt for ham, at han havde fundet en pige, så han kunne fungere bedre i sit liv som i hendes. Hun var angst og havde besvær med at få luft. Kunne hun mon befri sig selv, så de kunne være lige. Hun opdagede, at hun svævede i fostervand og skreg, hvis der var noget, hun ikke kunne lide — og lo, hvis der var noget, der var godt. Hun var ikke selv medskabende af situationen og havde ikke engang fantasi til at indse, hvordan hun kunne reagere eller gribe det an. Derfor blev hun nemt rasende på alt og alle; og da hun var bange for at miste kærlighed, vendte hun raseriet indad; og hun følte, at hun blev formet af skæbnen. Samtidig følte hun, at hun ikke var medansvarlig for tingene og derfor automatisk kom til at snylte på andres initiativer og blev derfor bange for sin egen ufornåenlighed.

Kit Mosegård Bruun

ill. Kit Mosegård Bruun.

Pige bærer kurv (Sydindien).

debat

En ny tysk bøssefilm "Taxi zum Klo", har for nylig haft premiere i Grandbiografen i København, og den har siden i en periode gået i Vester-Vov-Vov, der ofte forsøger sig med spændende og utraditionelle biograffilm. Ved fremkomsten fik filmen en god modtagelse og blev karakteriseret som en "varm og vittig bøssekomedie". Det er i sig selv en sensation, både at en bøssefilm overhovedet produceres, og at den vises (særlig længe i hvert fald) for et bredt publikum uden for bøssekrede. Hvis man sammenligner den anslåede procentdel af homoseksuelle i befolkningen (ca. 10%) med procentdelen af biograf- og TV-film, der omhandler homoseksuelle emner, er forskellen himmelråbende og chokerende i et så "frisindet" samfund, som vi ynder at kalde os. Området ties ihjel; hvad man(d) ikke ved, har man(d) ikke ondt af.

Men desværre er det langt fra en sensation, at homoseksuelle — især bøsser — fremstilles i ekstreme karikaturer, hypigst som hvinende tøser, og meget ofte i kvindetøj, med så løse håndled og vrikende bagdele, at selv meget feminine kvinder efter mange forsøg må give fortabt. Eksemplerne er uhyre mangfoldige i film- og teaterverdenen (jvf. fuldstændig tåbelige film som "Mød min hr. mor" og "Skyd med hr. mor" og ellers estimerede kunstnere som Mel Brooks og Dave Allen, for nu blot at nævne et par eksempler), og dermed cementeres nogle vanvittige fordomme om en i forvejen meget udsat minoritet hos et ellers så godt som uoplyst publikum. I andre sammenhænge sættes mandlig homoseksualitet uden videre lig sadomasochisme (f.eks. i filmen "Cruising", som gik længe i flere centrumbiografer i København), hvilket ligeledes giver et utåleligt skævt billede, da der ikke — så vidt vides — er flere sadomasochister blandt bøsser end blandt heteroseksuelle (uden at vi på nogen måde vil antyde, at der skulle være noget forkert ved at være sadomasochist).

Mere seriøse forsøg på at give en virkelighedsnær og (derfor) nuanceret beskri-

velse (som teaterstykket "Bent" eller "Den lette ende"s debatforestillinger), der f.eks. indeholder et ellers næsten overset begreb i bøssekildringer, nemlig kærlighed, er uhyggeligt få og opnår sjældent den store og brede publikumstilstrømning. Det er typisk, at en arrangeret debat efter en særforestilling af den engelske film "Jeg kan godt lide mænd" i Husets biograf for et par år siden, næsten udelukkende fik deltagelse af bøsser og lesbiske (der vel at mærke i forvejen levede åbent og afklaret med deres seksualitet).

Desværre ændrer den aktuelle tyske bøssefilm "Taxi zum Klo" ikke meget ved tingenes (s)tilstand (og det samme gjaldt "Jeg kan godt lide mænd"). Ved nærmere eftersyn ses det, at filmen(e) ikke går meget længere end de gammelkendte fordomme. "Taxi zum Klo"(!) beskriver to bøsser, den ene i evig og stedse utilfredsstillet søgen efter sex på lokummer, saunaer og bøsseballer, den anden som en frustreret ekstrem husmoderlig type, som kvindebevægelsen uden tvivl ville brække sig over. Af andre vigtige elementer kan nævnes et ikke særlig tiltalende beskrevet bøssebal, hvor 9 ud af 10 tilsyneladende er transvestitter, samt en god portion sa-

domasochistisk sex. De samme elementer gik igen i "Jeg kan godt lide mænd", og fælles for de to film er også glædesløsheden og frustrationen i bøsse-subkulturen. Bøsser kan tilsyneladende ikke være lykkelige, i hvert fald ikke i deres følelser; det er os i dette øjeblik umuligt at komme i tanker om en film, bog eller teaterstykke, der har en happy-ending for et bøssepar. Så tror da pokker, at en mor eller far bliver ulykkelig hvis deres store dreng kommer hjem og fortæller han er bøsse, for ikke at tale om hvad dette betyder i tabt værdighed for den rigtige farmand med stort M.

Det er besynderligt, at seriøse bøssefilm ikke er realistisk bredere, men generelt insisterer på udelukkende at fokusere på depressionen og frustrationen i "sub'en". Virkeligheden er formodentlig det eneste middel til at få mange "normale" mennesker gjort begribeligt, at bøsser og lesbiske ikke er så anderledes end da, og at f.eks. følelserne og kærligheden er præcis den samme som hos dem selv. Ud af Storkøbenhavns 1 1/2 million indbyggere er ca. 150.000 åbne eller skjulte homoseksuelle. Hvis man skulle lave en statistik på de (så vidt vi ved) 4-5 bøsse-saunaer, de lidt flere bøssebarer (men vist kun en enkelt eller et par for sadomasochister), samt sex-aktiviteten på herretoiletterne, ville man finde en meget lav procentdel så ihærdigt og uophørligt engageret i en hæsblæsende kødjagt på den måde, som de to film beskriver som den tilsyneladende mest almindelige. Var den det, skulle *samtlig*e bøssebarer og -saunaer i København *dagligt* modtage et stampublikum på mange tusind frustrationsboblende gæster, — muligvis ønsketænkning fra ejernes side, men i øvrigt en ren fysisk umulighed.

Kønspolitisk er "Taxi zum Klo" derfor efter vores mening reaktionær, og der skal mere end den smule selvironi, filmen indeholder, til at få skabsbøsserne ud af skabet eller det heteroseksuelle borgerskab til at opfatte bøsser som andet end en besynderlig og i hvert fald ikke særlig behagelig eller misundelsesværdig minoritet. Det er uheldigt, at så godt som ingen af de i forvejen få bøssefilm eller -teaterstykker, der når ud til et bredere publikum, tilsyneladende er skrevet af nogen af de mange *glade* bøsser. Så længe budskabet ikke er "Det er godt at være bøsse", "Jeg ville ikke for guld ændre min seksualitet, om så det var muligt" el.lign., kommer vi ikke den selv i vort samfund stærkt tiltrængte holdningsændring nærmere. Kun en generel holdningsændring, som lader bøsser og lesbiske indgå som den naturlige og selvstændige del af samfundet og kulturen som de er, kan modvirke den undertrykkelse og dermed selvundertrykkelse og frustration, som visse bøsser og lesbiske aldrig får kæmpet sig ud af — og derfor udtrykker i film osv. osv. En ond cirkel, som vist kun meget homofobiske hetero- (og homo-?) seksuelle kan ønske forstærket, sådan som den bliver det med film som "Taxi zum Klo".

Af Iørn Korzen, Hans-Otto Loldrup og Eskil Hauchrog, Mandebevægelsen i København

ABONNEMENT - BESTILLING AF GAMLE NUMRE.

Jeg vil gerne abonnere på SEKSUALPOLITIK.

Abonnement: 60 kr
indbetalt på giro 7 25 11 14
check følger vedlagt

Jeg vil gerne bestille flg. gamle numre:

5 gamle numre, 5.-7. årgang, ialt kr 25

- 8. årg. 1 kr. 12 (masochisme)
- 8. årg. 2 kr. 17 (lesbianisme)
- 8. årg. 3 kr. 12 (blandet)
- 9. årg. 1 kr. 17 (handicappede)
- 9. årg. 2+3 kr. 25 (homosex. i Norden)
- 10 årg. 1 kr. 17 (mandens orgasme)

Bladene tilsendes, når beløbet er indkommet på vores giro eller pr. check.

Navn & adresse: .....

.....
.....

SEKSUALPOLITIK
POSTBOX 1023
1007 KØBENHAVN K.

bøger:

Kvindelyrik 82

Kvindetryk har fået en god ide. Fra og med i år og hvert andet år fremefter (forhåbentlig i lang, lang tid) vil de udgive en antologi med kvindelyrik

Kvindetryk er ikke et helt almindeligt forlag, der blot har specialiseret sig i et endog meget bredt spekter af kvindelitteraturen, men også en forening af skrivende/læsende kvinder, der fungerer som kontaktorgan og igangsættere af lyrikkirklener landet over. Og det er derfor, at ideen med antologien er dobbelt dejlig. For dels giver den de skrivende kvinder i lyrikkirklernerne en målrettethed og mulighed for udgivelse af selv et enkelt digt. Dels giver den alle os andre et indblik i, hvad der rører sig i de hjemlige skuffer rundt omkring.

Og hvilket indblik. Antologien er virkelig bredt favnende. Der er alt, lige fra det svært tilgængelige, grænsende til det uforståelige, som før er set hos f.eks. Sylvia Plath, over nogle tænksomme, varme skilsmissegigte, til det famlende usikre. Dette er nok både en svaghed og en styrke. Svaghed, fordi Kvindetryk sikkert vil blive kritiseret for at have taget et for bredt spekter med. Styrke, fordi ligegyld-

digt hvilket humør læseren er i, vil der altid være nogle digte, der rammer plet. Jeg ved af erfaring fra min egen læsning af digte, at den ene dag falder jeg for nogle ganske få linier, der blot slår en tone an i mit sind, og giver mig mulighed for tusinde løsninger på forfatterens tanker. En anden dag er det de entydige digte med indbygget facitliste, der giver mig det bedste udbytte.

Derfor er det også svært for mig at køre hårdt på og rose det ene og dadle noget andet. Et digt falder jeg dog for lige på stedet (jeg er i facitlistehjørnet!). Det er Tytter Vinds to små forsuttede spejderhagl. De røg lige ind i hjertekulen og roterede længe der. Lena Bertrams ironiske distance til super-elsker-manden med stort M, Mette Brandts varme erfaringer og Lisbt Harms Larsens åbne sår står for mig som virkelig gode eksempler på kvindedigte. Og så er der selvfølgelig Bente Clod. — Selvfølgelig, det må være irriterende at blive omtalt sådan, men jeg har altid været forelsket i hendes digte, og hun er her blevet endnu en tak bedre. Især hendes Kraka-brud med den røde oporrørsfane er dejligt.

Hvad vil vi så som kvinder med alt dette. Bruge det ligesom en basisgruppe, for derigennem endnu engang at få bekræftet, at vi er tusinder med samme erfaringer, tusinde med samme følelser og for-

nemmelser, og at vi ikke alene er tusinde, men nok sådan cirka halvdelen af alle mennesker, der har disse oplevelser. Eller er vi ved at være modne til at nå videre og bruge erfaringerne og oprørene i ægteskabet og familien til noget, der ligger udenfor disse snævre rammer. Så vi ligesom Bente Østrup Madsen kan bruge vore kræfter til også at se på den verden, der omgiver os i det daglige, på vor arbejdsplads, på kommunalpolitik, landspolitik, og ende med de helt store visioner: verdenspolitik.

Tænk, når vi engang når så langt, at vi bestemmer halvdelen af, hvad der sker i verdenen, tager ansvaret for halvdelen. Er vi mon ved at være fremme ved dette punkt mellem før og nu, som Inge Hallesø skriver om. Punktet med den åndeløse angst og dunkende puls. Er vi der snart, eller har vi endnu årtier, generationer foran os? Tanken om, hvor vi som kvinder og mænd som mænd havde stået i dag, hvis Kvindetryk havde startet op for hundred år siden, kan næsten få det til at svimle for mig.

Eina Erstad

*Kvindelyrik 1982
Forlaget Kvindetryk*

Køtere i natten

Med "Køtere i natten" tager Jens Eisenhardt tråden op fra sin sidste bog. Fortællingen om hans hede kærlighedsforhold til Kim fortsætter i denne bog.

Han beskriver udviklingen i deres forhold. Ham selv som selvstændig forfatter og freelance og Kim som fortsætter sin skolegang til og med realeksamen. Deres forhold rummer mange op- og nedture. De må stadig skjule deres samvær for omverdenen. Når Kim besøger Jens er det altid som fætter eller nevø for at legalisere at de bor under samme tag.

Under deres mange rejser i udlandet lever de ustandselig med en indre angst for at blive afsløret. Denne angst udtrykkes dog kun gennem Jens, hos Kim fornemmer man ikke nogen angst, skyldfølelse.

Angsten for afsløring og Jens's desperation i forholdet til Kim symboliseres i

bogens titel "Køtere i natten".

Jens Eisenhardt har delt bogen op i dengang og nu som afløser hinanden i hvert andet kapitel bogen igennem. Dengang er hans oplevelser med Kim, gode som dårlige. Nu er hans konfrontation med Kim mange år senere. Hvor de mødes hos Kim i Kims nuværende hus, hvor han bor sammen med en anden fyr. Her oplever man fjendtligheden imellem dem, afstanden og distancen fra Kims side. Kim ønsker ikke at genopfriske gamle minder sammen med Jens, men søger den borgerlige tosomhed og resignation i hans nye forhold. Hvor Jens efter mange overvejelser stadig har forelskelsen til Kim, men også erkendelsen af åbenhed, at turde stå frem og vedkende sig selv og den man er som bøsse.

Jeg har dog en væsentlig kritik af bogen. Ligesom i hans sidste bog "Kim min

elskede" får man intet at vide om personen Kim. Jens Eisenhardt beskriver omhyggeligt Kims væremåde, reaktioner og udseende, men hele tiden i forhold til sig selv og set med egne øjne. En forklaring og forståelse for Kim ville skabe et mere ligeværdigt billede af ham.

Jens Eisenhardt bruger altfor mange sider på at fortælle læseren om sin egen forelskelse, skuffelse og egen angst, så det næsten tangerer selvmedlidenhed og egoisme i dens værste betydning.

Til slut, bogen er stadig en hyldest til Jens Eisenhardt og hans kærlighed til Kim. En kærlighed der betyder tosomhed og parforhold og som ikke giver kærlighedens andre veje og vildveje mange chancer.

Klaus Hansen

*Jens Eisenhardt: Køtere i natten
Borgen*

Voksne kvinder

Selvfølger er tal og statistikker lidt kedelige og klinisk sprog heller ikke morsomt — men hvis disse tal og dette sprog kan meddele noget væsentligt — så — og det gør denne samling af tal og udtalelser og følgende både folte og gennemtænkte konklusioner.

Der har allerede været megen tale og uenighed om hvorvidt materialet er tilstrækkeligt til at sige/vise noget generelt om kvinders seksuelle adfærd, deres viden, holdning og oplevelse af seksualitet, specielt deres egen.

Om man kan blive enige om at det er tilfældet er forsåvidt ligegyldigt — væsentligst er det at noget konkret blir sagt — blir lagt på bordet — gir mulighed for debat. Væsentligt er det osse at det er kvinder der har bearbejdet materialet. Endelig er der al grund til at tro at de udvalgte kvinder har svaret så ærligt som det har været dem muligt, i bevidstheden om at de dermed kunne give deres bidrag til en øget viden om kvinders seksualitet til gavn for både dem selv og deres medsøstre.

170 spørgsmål er mange at skulle svare på i løbet af et interview på ca. 1 1/2 time, hvor flere iøvrigt er både prestige- og følelsesladede — og det beskrives at en del kvinder har følt sig hæmmet af en vis

forestilling om hvad der er normalt.

Alligevel vil jeg mene at resultaterne kommer tæt på at beskrive den virkelighed hvori mange 40-årige kvinder oplever sig selv og deres seksuelle forhold.

At krop og seksualitet har været/er tabueme viser nogen tydeligt og kvinder født i 1936 (undersøgelsen er foretaget i 1976) er uden tvivl osse opflasket med hvad en pæn pige gør og navnlig ikke gør. Angst for graviditet, abort og hvad deraf følger (straf) gjorde sit til at man lærte at nære sig for at gøre hvad man havde lyst til.

En vis bornerthed har da osse præget mange af os, for ikke at tale om de romantiske forestillinger — disse yndige illusioner som brister på et eller andet tidspunkt, hvor man må til at se den nøgne sandhed i øjnene.

Og hvad er der så blevet af lysten — hvad er lyst?

En følelse, som søges beskrevet fra flere synsvinkler ikke mindst i lyset af den almindelige mandlige opfattelse af kvinder og dermed samfundets opfattelse af kvinden — en i mange henseender og på godt og ondt brugbar model.

Men er det egentlig sådan vi oplever os selv inderst inde og er det den opfattelse

vi ønsker at videregive til vore døtre — og sønner. Myter har vi haft nok af — det er på høje tid vi får tørre tal og kendsgerninger at forholde os til — og det gør vi i denne bog. Hvis vi tør hoppe op og falde ned på tabuerne og hvis vi lader lysten

ned på tabuerne og hvis vi lader lysten drive værket, så er der håb. I virkeligheden har vi jo ikke så meget at miste, men alt at vinde — nemlig os selv — og det gælder både mænd og kvinder, hvorfor bogen derne skulle læses af begge, så snakken kunne gå lysteligt, specielt når man opdager at det ikke kun er mig (eller min kone) der oplever og reagerer på en bestemt måde.

Følelserne er der ikke blevet plads til i denne bog — og det har heller ikke været på sin plads at få dem med her — men forholdet til den mærkelige størrelse der bogen igennem nævnes — partneren — alle de følelser vi har til ham og dem vi har omkring hans opfattelse af os — er nok en bog værd.

Hanne Erthmann

Karin Garde & Inge Lunde: Voksne kvinder.

Pas på bøsserne

En ungdomsforestilling af teatergruppen Den Lette Ende

Den Lette Ende har gjort det igen! Denne gang er det blevet til en opsøgende ungdomsforestilling for folkeskoler og gymnasier, som gruppen har turneret med i foråret. I september har de spillet den i København, og det er meningen at tage rundt på skoler igen i november måned.

Formen er den samme, som blev brugt i Bøssemyter (se Seksualpolitik, 8. årgang nr. 3, hvor der også er et interview med gruppen). Indholdet er tilpasset målgruppen: de unge. Det er befriende morsomt, dybt ironisk, positivt og bøssebekræftende uden at glemme de vanskeligheder vi render ind i.

Man bliver glad for at være bøsse ved at se forestillingen, unge ikke-udsprungne får et positivt identifikationsbillede, og unge heteroseksuelle må få punkteret de fleste fordomme. De får i det mindste en del at tænke over.

Teatergruppen kan kontaktes gennem Gunnar Rose, Azaleagangen 34, 2300 S. Tlf. (01) 59 59 82 eller 12 13 53.

